БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 122 (11108) | 1966 оной майн 22, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Хяагтын кукурузашадай уряагаар

БАЯН УРГАСА — МАНАЙ ХҮСЭНҺӨӨ

КУКУРУЗА гээшэмнай һайн ургамал. Тэрэниие таряад, баян ургаса абажа шадаһан ажахынууд адууһа малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абана. Нёдондо манай колхоз арба гара мянган тонно кукурузын силос даража абаһан байгаа. Тэрэнэй ашаар үбэлэй үедэ һүн ехээр һаагдаа. Колхознай хэлэйнгээ түсөбые, мүн энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай даабариие амжалтатайгаар бэелүүлһэн юм.

Кукурузын силос үгы һаа, үбэлэй хаһада хэр ехэ һүн абтаха байгааб? Иигэжэ бодоод үзөө һаа, энэ ургамал тарижа абангүйгөөр боло ошогдохогүйл байха. Энээнһээ бүри урда, кукуруза таридаггүй байхада, ямар байдаг һэм даа, хүнүүд мэдэнэ ёһотой. һаалиин фермэнүүдтэ үбһэ, һолоомонһоо ондоо тэжээл үгы байдаг һэмнай. Шадаал гэбэл, жэлэй туршада үнеэн бүриһөө мянгаад литр һүн һаагдагша һэн. Харин мүнөө ферма бүхэндэ кукурузын шэмэтэ силос бэлдэгдэдэг боложо, һаали элбэгжэѳ. Манай колхозые абажа харахада, һаамхай үнеэд бүхэли үбэлдөө силосээр дутаагданагүй. Энэмнай үбһэ, һолоомондоошье ниилээд алмалта болодог.

Иимэл хадань мүнөө жэлдэ Хяагтын кукурузашад республика дотороо мүрысөө үүсхэжэ, баян ургаса абахын түлөө тэмсэе гэһэн уряа гаргажа байна. Ниитын малда шэмэтэ тэжээл горитой бэлдэжэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ мал ажалай продукци ехээр абаха арга ажахы бүхэндөө олгохын тулада хяагтынхид анхарна гээшэ. Имэ зорилго манай Бэшүүрэйшье кукурузашад урдаа табихадаа яахаб! Минии һанахада ямаршье аймагай, алишье нютагуудай кукурузашад республика дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахын түлөө хамаг сэдьхэлээ табиха зэргэтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозоймнай түрүү кукурузашад Илья Сафонов, Петр Новокрещенных болон бусадууд ган гасууртайшье байгаа һаань, һайн ургаса ургуулаа һэн. Эдэнэр өөһэдөө кукурузын баян ургаса абахые оролдоо бшуу. Оролдоогүйдэ бирагдахагүй. Кукурузые миил газар байна гээд лэ тарижа болодоггүй ха юм. Тэрэниие шэлэжэ олоод, наг шэбхээр үтэгжүүлхэ, уһалха хэрэгтэй. Таригдаха газарайнь үрэжэл багатай байбал, ондоошье арганүүдые хэрэглэхэ шухала. Мүнөө үедэ минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэнэ. Энээнэй ашаар ургаса дээшэлнэ ха юм.

Звеномнай мүнөө жэлдэ 200 гектарта кукуруза тариха юм. Полимнай Хёлгын эрьедэ. Энэ участогтаа урдань хэдэн жэл удаа тарилга хэһэн байгаабди. Зарим жэлдэ 400—500 центнер кукурузын ногоон эшэ набшаһа хуряагдадаг һэн. Үнгэрһэн намар колхоздомнай «СНП-50» түхэлэй шэнэ насосно станци абтажа, Хёлгоһоо уһа татуулжа, ниилээд ехэ газараа уһалха аргатай болообди. Энэ агрегат өөрын мотоортой хадаа бүтээсэтэйгөөр ажаллаха арга олгоно. Урда жэлнүүдтэ «ПС-45» түхэлэй насос «Беларусь» тракторта табижа хүдэлгэдэг һэмди. Мүнөөнэймнай агрегат энээниие бүтээсээрээ 2,5 дахин булина. Секунда соо 50 литр уһа татажа гаргагдадаг.

Һаяхан Бэшүүр тосхондо аймагай кукурузашадай суглаан боложо үнгэрөө. Эндэ хабаадалсахадаа олон хүнүүдэй үгэ хэлэхые шагнаһан байгааб. Мүрысэебди гэжэ уряалһан Хяагтын аймагай кукурузашадай бэшэгтэй танилсажа, манай аймагайхид энэ жэлдэ гектар бүриһөө 140 центнер силос даража абаха гэжэ шиидэбэ. Энээниинь манай звеногойхид дэмжэһэн байна. Энэ зүблөөн дээрэ кукурузашадай ажал тухай хэлсэгдэхэдэ, мүнөө жэлдэ тэдэнэй ажал абтаһан силосээрээ сэгнэгдэхэ гэлсэһэн. Энээниие би зүб дээрэ тоолохо байнаб. Үнэндөө хэлэхэдэ, ургасаараа суурхангүй, абаһанаараа суурхаха ёһотой ха юмбибди.

Энээн тушаа үшөө иигэжэ хэлэхэ һанаатайб. Кукурузашад зарим жэлдэ һайн ургаса ургуулдаг. Теэд гектар бүриһөө 400 центнер гү, али энээнһээ ехэшье ургаса ургуулхадашни муугаар хуряагдаха ушар үзэгдэнэ ха юм. Заримдаа техникэ зэмсэгэй үсөөнөөр табигдаһан байбал, хуряалгын болзор оройтожо, хамаг кукуруза хюруунда ородог. Тиигээд ургуулһан ургасамнай хүсэдөөр абтангүй һалашана.

Энээнһээ гадна, агротехническэ заабаринууд наринаар сахигданагүй. Тэрэнһээ боложо ургаса багаар абтана. Нёдондо ган гасуур жэлэйшье байгаа һаа, урданайхиһаа дутуугүй ургаса абаха байгаад, шадаагүй һэмди. Олон газарта кукуруза юрын аргаар таригдажа, ургасань мүртэйгөөр харууһалагдаагүй, буртаг үбһэндэ дарагдашаһан байгаа. Мүнөө жэлдэ иимэ байдал үзэгдөөгүй бэлэй гэжэ һанагшаб.

Мүнөө жэлдэ кукуруза тарихадаа манай звеногойхид газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгаяа богони болзорто үнгэргэхэ хараатай. Тиихэдэ энэ ургамалай ургасые саг соонь, һайнаар харууһалаагүйдэ бирагдахагүй. Кукурузын эшэнүүдэй газар дээрээ гараагүй байхада, мүн гараад байхадань борнойлго хэжэ, буртаг үбһыень үгы хэхэ болонобди.

Үрэжэлтэй һайн болгогдоһон газарта кукуруза таряад, ургасыень саг соонь харууһалбал, кукуруза заатагүй ургаха. Тэрэнэй баян ургаса манай гарта ха юм.

Ж. ЦОКТОЕВ,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой кукурузашан.

КУКУРУЗЫН ТАРИЛГА ЭХИЛХЭНЬ

СЭЛЭНГЭ. **(Телефоноор абтаба).** Манай совхоздо 756 гектар газарта кукуруза таригдаха юм. Энэ ургамалай тарилгые богони болзорто үнгэргэхын тулада бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Кукуруза таригдахаар үрэжэлтэй һайн газар шэлэгдэжэ, мүнөө хахалагдажа байна. Энэ хабар олохон гектар газарта минеральна үтэгжүүлгэ, аммиагтай уһан оруулагдаа.

Совхозоймнай кукурузашад Хяагтын аймагай кукурузашадай хандалга бэшэгтэй танилсажа, баян ургаса абахаар шиидэнхэй. Михаил Хороших, Юрий Запарин гэгшэдэй звенонууд тус тустаа 220 гаран гектар газар даажа абаад, полинуудаа тарилгада бэлдэнэ. Майн 20-ной үеэр кукуруза таригдажа эхилхэнь.

В. ШАГДАРОВ,
Сэлэнгын совхозой главна агроном.

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

ЗЭДЭ. **(Телефоноор абтаба).** Колхозоймнай механизаторнууд тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Тэдэнэр машина техникээ найдамтайгаар засабарилжа, хүдэлмэреэ һаадгүйгөөр ябуулһанай ашаар эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые богонихон болзорто дүүргэбэ. Хамта 3 мянган гектарта шэниисэ таригдаа. Тэрэнэймнай ехэнхинь паар дээрэ хөрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар таригдаба. Механизаторнууд тарилгын үедэ агротехническэ заабаринуудые наринаар сахиһан. Тарилгын урда тээ паарай газарые борнойлжо, шииг нойтыень баряад, мүн тарилга хэхэ үедөө газарайнгаа нюруу катогуудаар даража жэгдэлээ.

Мүнөө колхоздомнай оройн ургамалнууд таригдажа байна. Доодо-Бургалтайн отделенидэ 1500-гаад гектар обёосой зуу гаран гектарынь таригдаа. Энээнтэй хамта, газар хахалха хүдэлмэри эмхигэй. Механизаторнууд поли дээрээ һүниндөө ажаллалсажа, газараа хахална. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, ажалай түрүүшүүл олошорно. Колхозоймнай үнинэй механизатор Цыден-Дамба Цыдыпов, тракторист Василий Жапов, сеялкэшэд Бадарха Бадмаев, Владимир Гырылов гэгшэд магтаалтайгаар хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Тиихэдэ тус отделениинхид 250 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Мүнөө звеное даагша Василий Бальчинов энэ ургамал тариха газараа бэлдээд, тарилгадаа орохоёо байна. Отделениин кукурузашад мүнөө жэлдэ кукурузын баян ургаса абажа, ниитынгээ адууһа малда шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ зорилго урдаа табинхай.

А. ТАБАНОВ,
Зэдын «Мир» колхозой экономист.

Сэлэнгын совхоздо эртын тарилга дууһаха дүтэлөө. Эндэ өөһэдын хүрэнгын ороохо абаха участок бии болгогдонхой. Тус участок дээрэ һүүлшын гектарай таригдажа байхада энэ зурагууд буулгагдаба. Зурагууд дээрэ (зүүн гарһаа): залуу сеялкэшэд С. Тютрин, С. Еранская ажалдаа. А. Тугаринов энэ участогта һүүлшынгээ рейс хэээд байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ҺУНГАХА ЦЕНТРАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Соведые һунгаха Центральна һунгуулиин комиссиин ээлжээтэ заседани майн 20-до Москвада, Союзуудай байшан соо, В. В. Гришинэй хүтэлбэри доро болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Грузиин ССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Сухумиин хүдөөгэй № 186 һунгуулиин округой Окружной һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ А. К. Гварамиин, Союзай Соведтэ һунгаха Новомосковско № 334 һунгуулиин округой Окружной комиссиин түрүүлэгшэ М. П. Довнарай (Тульска область) элидхэлнүүд соносхогдоо, мүн Центральна һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо П. А. Муравьевагай, комиссиин гэшүүд С. В. Аракелянай, А. П. Вадерай, А. А. Епишевэй, В. В. Николаева-Терешковагай, Л. С. Соболевой хүргэһэн материалнууд хаража үзэгдөө. Эдэнэр Казахай, Грузиин, Армениин ССР-нүүдтэ, РСФСР-эй Новгородско, Псковско, Тульска, Рязанска областьнуудтахи һунгалтын бэлэдхэлэй ябасатай Центральна һунгуулиин комиссиин даалгабаряар танилсаһан байна. Депутадуудта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга СССР-эй Верховно Соведые һунгаха Дүримэй эрилтэнүүдые сахин, тогтоогдомол болзор дотор һунгуулиин бүхы 1517 окружной комиссинуудаар бэелүүлэгдээ. Бүридхэлдэ абаһан тухай протоколнууд Центральна һунгуулиин комиссида хүргэгдэнхэй. Кандидадуудые дэбжүүлхэ, бүридхэлдэ абаха үедөө һунгуулиин Дүрим эбдээ гэһэн гомодолнууд, мэдүүлгэнүүд Центральна һунгуулиин комиссида ороогүй.

Һунгуулиин участогуудые, участково комиссинуудые эмхидхэн байгуулһанай дүнгүүд, тэрэшэлэн һунгагшадай списогүүдые табилгын дүнгүүд тухайда СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзиин мэдээсэлые комисси анхаралдаа абаба. Ороной бүхы территори дээрэ һунгуулиин 161 мянга үлүүтэй участогууд эмхидхэн байгуулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлдэхын тула нютаг нютагта ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһые тэмдэглээд, участково һунгуулиин комиссинуудай эдэбхиие дээшэлүүлхэ, һунгагшадай списогүүдые нарин нягтаар шалгаха, дуугаа үгэхэ байрануудые хаһа саг соонь бэлдэхэ, участково һунгуулиин комиссинуудые һунгуулиин бюллетеньнүүдээр, һунгуулиин бусад документнүүдээр хангаха шухала байһанда анхарал хандуулба. Һунгалтын үдэртэ бэлдэхэ хэрэгтэ комиссинуудай анхарал хандуулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые бүридхэлгын дүнгүүд тухай Центральна һунгуулиин комиссиин секретарь И. В. Капитоновой мэдээсэлые соносхобо. Участково һунгуулиин комиссинуудта олониитын эмхинүүдэй, ажалшадай бүлгэмүүдэй 1,3 миллион үлүүтэй түлөөлэгшэд элсүүлэгдээд, хүдэлмэрилжэ байна. Һунгалта тухай Дүримэй эрилтэтэй зохилдуулан, һунгагшадай списогүүд хаа хаанагүй табигдажа, арад зондо тунхаглагдаа.

Центральна һунгуулиин комисси холын аянда ябадаг пассажирска поезднуудта, түмэр замай станцинуудта һунгуулиин участогуудые бии болгохо, поезднуудтахи һунгуулиин участогуудые һунгуулиин округуудта оруулха асуудал мүн лэ зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар Зам харилсаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. А. Гундобин элидхэл хэбэ. Холын аянда ябаһан пассажирска 544 поездо һунгалтын үдэр дуугаа үгэлгэ эмхидхэгдэхэ байха. 112 поездо һунгуулиин участогууд байгуулагдаха, бэшэндэнь—түмэр замай станцинуудта эмхидхэгдөһэн участково һунгуулиин комиссинуудай гэшүүд һунгуулиин бюллетеньнүүдые тушаан абаха. Холын аян замда ябаһан поезднуудтахи һунгуулиин участогууд Союзай Соведые, Национальностьнуудай Соведые һунгаха тусхайта һунгуулиин округуудта оруулагдаа.

Һунгалтын үдэр аэропортнуудта байһан, авиалининүүдтэ ябаһан һунгагшадай дуугаа үгэлгэ хангаха хэмжээ ябуулганууд тухай Граждан авиациин министр Е. Ф. Логиновой мэдээсэлые комисси анхаралдаа абаба. Ороной бүхы аэропортнуудта һунгуулиин участогууд эмхидхэн байгуулагдаа.

Далайн Флодой министрэй нэгэдэхи орлогшо Т. Б. Гуженко, СССР-эй Загаһанай ажахын министрэй орлогшо Г. В. Елисеев, РСФСР-эй Гол мүрэнүүдэй флодой министр С. А. Бучкин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гидрометеорологиин албанай Главна управлениин начальнигай орлогшо Е. Е. Толстиков гэгшэд һунгалтын үдэр далайн, гол мүрэнүүдэй, загаһа агналгын флодуудай суднанууд дээрэ, далайн ба гол мүрэнүүдэй портнуудта байһан, Арктикада, Антарктикада үбэлжэжэ байһан һунгагшадай дуугаа үгэлгые хангаха хэмжээнүүд тухай элидхэбэ. 2400 гаран суднануудта, Арктикын ба Антарктикын полярна станцинуудта һунгуулиин участогууд эмхидхэгдээ.

Центральна һунгуулиин комисси һунгалтын үдэртэ бэлдэхэ, дуугаа үгэлгэ үнгэргэхэ, дуугаа үгэлгын үрэ дүн тухай мэдээнүүдые хүргэхэ асуудалнуудаар окружной һунгуулиин комиссинуудта эльгээгдэхэ бэшэг батална, мүн бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Центральна һунгуулиин комиссиин заседанида министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, олониитын эмхинүүдэй, хэблэлэй, радиогой ба телевидениин түлөөлэгшэд хабаадаа.

(ТАСС).

Гүнзэгы баясхалан хүргэбэ

Энэнэй урда тээ хэблэлдэ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, һаяшаг Ташкентдэ газарай хүдэлһэнтэй дашарамдуулан, гадаадын элдэб оронуудай гүрэнэй, партийна ажал ябуулагшадһаа совет арадта ехээр һанаата боложо байһанаа, газарай хүдэлөөнһөө хохидоһон бүлэнэртэ үнэн зүрхэнэй шаналал элирхэйлһэн телеграмманууд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэрэ дээрэ абтаа.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Ташкентдэ гэнтын гай усалай тохёолдоһонтой, газарай хүдэлһэнтэй дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө һанаата болоһонойнь түлөө гадаадын оронуудай гүрэнэй, партийна бүхы ажал ябуулагшадта, олониитын эмхинүүдтэ, бүхы граждананууда совет арадай үмэнэһөө, түрүүшын ээлжээндэ Ташкентын бүхы зоной зүгһөө гүнзэгы таралхал элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ. **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ.** **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.**

К. Т. МАЗУРОВ ҺУНГАГШАДТАЙ УУЛЗАБА

МИНСК, майн 20. (ТАСС). Союзай Соведтэ һунгаха Минск городской нэгэдэхи һунгуулиин округой һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуровтай мүнөөдэр эндэ уулзаба.

К. Т. Мазуров суглааргшадай зүгһөө халуунаар угтагдан үгэ хэлээ.

КАРЕЛИИН АЖАЛШАДТА ДЭЭДЭ ШАГНАЛ ХАЙРАНУУД БАРЮУЛАГДАА

ПЕТРОЗАВОДСК, майн 20. (ТАСС-ай тусхай корр.). Мүнөөдэр промышленностиин, хүдөө ажахын түрүүшүүл, партийна, соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, врачнууд болон багшанар КПСС-эй Карелиин обкомой заседанинуудай зал соо сугларaa. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Воронов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар Карелиин АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнь түлөө өдөөндэ шагнал хайрануудые барюулба.

Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденууд, «Шэн габьяата ажалай түлөө», «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнууд олон хүндэ барюулагдаа.

Шагналда хүртэгшэд үндэр дээдэ хайрын түлөө баяр баясхалан хүргэбэ.

Г. И. Воронов шагнагдагшадые халуунаар амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туһын тула ажал хэрэгтээ шэнэ, бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Мүн энэл үдэр республикын Министрнүүдэй Соведэй заседанинуудай зал соо республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ П. С. Прокконен Карелиин арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө шагнагдаһан бүлэг хүнүүдтэ орденууд, медальнуудые барюулаа.

КОЛЬСКО ХАХАД АРАЛ ДЭЭРЭ БОЛОҺОН ҺАЙНДЭР

МУРМАНСК, майн 20. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Амп[illegible], В. Засухин). Кольско хахад арал дээрэ баяр баясхаланта һайндэр болобо. Холын заполярна областиин ниислэл мүнөө тон гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Кольско тохой соо [...]ко тогтоод байһан корабльнуудай [...]нууд элдэб үнгын тугуудаар шэмэглэгдэнхэй.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалта түйлаһанайнь түлөө Мурманска областьдо Ленинэй орден барюулһанда зорюулагдаһан баярай суглаан областной драматическа театр соо болобо. Химигүүд, металлургнууд, загаһашад, оро үсхэбэрилэгшэд, эрдэм [...]ын, соёл культурын ажал ябуулагшад, партийна, советскэ, ниитын организацинуудай, Совет Армиин, Улаан тугта Хойто флодой, хилын хамгаалалай сэрэгүүдэй түлөөлэгшэд эндэ суглараа.

Ажалшадай депутадуудай областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ [...]Л. Коновалов суглаае нээгэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкэдэ үгэ үгтэнэ.

Энэ баясхаланта үдэр Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэ шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Мурманска областиин ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын нэрэһээ үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, Кольско хахад арал дээрэ экономико болон соёл культураяа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ амжалта түйлахыетнай хүсэхэ байнаб гээд **А. П. Кириленко** хэлэбэ.

Энэ шагнал хадаа загаһашад, горнягууд, металлургнууд, барилгашад, нютагай промышленностиин, транспорт ба хэлхээ холбооной хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын хүдэлмэришэд, интеллигенциин, танай хизаарта ажаһуудаг, баялигыень ашагладаг, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тулада хүсэ шадалаа зорюулдаг бүхы хүнүүдэй бултанайнь ехэ габьяае мэдэрһэн ушар болоно.

— Мурманска областиин хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциин түйлажа байдаг алдарта хэрэгүүд хүйтэн шэрүүн уларилтай Заполяриин эрхэ байдалда эсэшэ сусашагүйгөөр алба хэдэг Совет Армиин, Далайн Флодой сэрэгшэдэй албанһаа таһаршагүй гээшэ. Шагнал барюулгын энэ ушартай дашарамдуулан, Кольско хахад арал дээрэ алба хэжэ байһан алдар солото Хойто далайн морягууд болон Совет Армиин сэрэгшэдтэ манай партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргөөд, дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ амжалта түйлахыень хүсэхэ байнаб.

Областиин ажалшадай баяр болон омогорхол бүхы совет хүнүүдтэ ойлгосотой. Танай һайндартэ хабаадалсахаяа, таанарта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэхэ ба саашадаа бүри ехэ амжалта түйлахыетнай хүсэхэеэ Мурманск ерэһэн манай ниислэл Москвагай, Ленинградай, Архангельска, Вологодско, Калининградска, Новгородско областьнуудай, Латвиин, Литовско союзна республиканууд, Карелиин ба Комиин АССР-нүүдэй түлөөлэгшэдэй мүнөөдэр энэ зал соо һуухыень харанабди.

Мүнөө манай партиин бүхы ажал ябуулга, совет хүнүүдэй бүхы һанал бодол ба ажал хэрэгынь КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай гээд А. П. Кириленко тэмдэглэбэ. Партиин сэсэн мэргэн ухаанай, тэрэнэй ленинскэ хараа шугамда үнэн сэхэ байһанайнь бэелэл болоһон съездын документнүүд соо манай дотоодын политикын ба ажал ябуулгымнай ойрын жэлнүүдэй гол зорилгонууд харуулагдаһан, парти болон гүрэнэй гадаадын политикын хараа бодол элеэр тодорхойлогдоһон байна.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые парти болон бүхы совет хүнүүднай айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Тэдэ шиидхэбэринүүд олониитын дунда политическэ болон ажалай тон ехэ дэбжэлтэ үүсхэһэн байна. Бүхы орон доторнай шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл болохо байгша оной даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгөдэ арадай социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ захалаа.

Табан жэлэй эхинһээ ажал хэрэгэймнай муу бэшээр ябуулагдажа байһаниие промышленна үйлэдбэриин үнгэрһэн һарануудай үрэ дүн элеэр харуулба. Гэбэшье манай хүдэлмэриин зарим участогуудта, жэшээлхэдэ, продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриие ашаг олзотойгоор хүтэлбэрилхэ, капитальна барилга дээрэ, арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ үшөөл дутуу дунданууд бии байһаар. Эдэ асуудалнуудта КПСС-эй Центральна Комитет мүнөө ехэ анхарал хандуулжа байна.

Ленинэй орденоор шагнагдаһан Мурманска областиин ажалшад бүхы совет арадтайгаа хамта партиин харааһан зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхын түлөө эсэшэ еусашагүйгөөр тэмсэнэ.

Кольско хахад арал олон зуун жэлэй туршада хаанта Россиин гээгдэнги хизаар, хооһон тала гэжэ тэмдэглэгдэдэг байһан. Агуу Октябриин ашаар Кольско газар нойрһоо һэргээгдэжэ, ажабайдал дэлгэрээ. Совет хүн эндэхи байгаалиин хэсүү хүйтэн уларилтай тэмсэжэ ороод, дууһашагүй ехэ баялигыень эдлэжэ захалаа.

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ Мурманск оронойнгоо промышленна ехэ районуудай нэгэн болоо һэн. Апатито-нефелиновэ рудагаар тон баян Хибинскэ хадануудай уурхайнуудай бааза дээрэ «Апатит» гэжэ комбинат байгуулагдаһан юм. Мүнөө тэрэ оронлймнай горнохимическэ тон томо предприятинуудай нэгэн болонхой. Монче-Тундрада «Северо-никель» гэжэ комбинат, Мончегорск гэжэ город байгуулагдаа. Загаһа баридаг эндэхи флот шэнэ, хүсэ ехэтэ суднануудаар хангагдаа. Мурманскда загаһа болбосоруулдаг, судна заһабаридаг ехэ предприятинууд баригдаа, эндэ загаһанай портнууд байгуулагдажа, мүноо үеын шэнэ техникээр хангагданхай.

Гитлеровскэ Германиин Эхэ оронломнай ээрхэг түримхэйгоор добтолон ороһон дээрэһээ совет хүнүүд амгалан ажалаа орхижо, оронойнгоо экономикые сэрэгэй журамда оруулха, дайсанда хатуу сохилто эмхидхэхэ баатай болоо һэн. Бүхы арадтайгаа хамта Кольско хахад аралай ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгада бодоо бэлэй.

Немецко-фашистска булимтарагшадые түрэл оронойнгоо газар дайдаһаа үлдэһэнэйнгөө һүүлдэ Заполяриин ажалшад дайсанаар һандаргаагдаһан ажахыгаа дары һэргээжэ ороо. Дайсанаар тохёолдуулагдаһан һандарал тиимэ бага бэшэ һэн. Мурманск городой дүрбэнэй гурбан хуби һандаргагдаһан, галдагдаһан байгаа. Областиин арадай ажахыда тохёолдуулагдаһан бүхы һандарал миллиард шахуу түхэриггтэ болоо. Мурманскын ажалшад элдэб бэрхэшээлнүүдые тэсэмгэйгөөр дабажа, богонихон болзор соо хизаарайнгаа арадай ажахые һэргээн байгуулжа, 1947 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгэ ба загаһа барилгаар дайнай урда тээхи хэмжээе ахижа гараһан юм.

Һүүлшын долоон жэлэй туршада областиин арадай ажахы илангаяа түргөөр хүгжөө. Мурманай ажалшад долоон жэлэй түсөбые болзорһоонь урид дүүргээ. Энэ үе соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 67 процентээр дээшэлээ. Промышленна 60 гаран шэнэ предприяти, ехэ цехүүд баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байна.

Кольско хахад арал дээрэ химическэ промышленность ехээр хүгжөөгдэжэ эхилһэн. Гансахан «Апатит» комбинат жэлэй туршада 8 миллионһоо дээшэ тонно апатидай концентрат гаргана. Үнгэтэ болон хара металлурги хүгжөөлгэдэ ехэ алхам хэгдэбэ. Далайн бэрхэ хүдэлмэришэд болоһон Мурманскын загаһашад тухай алдар суу орон доторнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэдэнэр загаһа барилга болон загаһанай мяхаар хэгдэһэн эдеэ хоол үйлэдбэрилгые нэгэ хахад дахин дээшэлүүлээ. Долоон жэлэй туршада худалдаа наймаанай Мурманскын портын ашаа зөөлгэ хоёр дахин шахуу дээшэлбэ. Мурманскын областьдо эрдэм ухаанай ехэ центрнүүд байгуу-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ВЛКСМ-эй XV СЪЕЗД

АЖАЛ, ЗОРИГЖОЛ, ҮҮСХЭЛ

Коммунистнуудай партиин хүбүүн —олон миллион тоото комсомол Кремлиин Съездүүдэй ордон соо өөрынгөө түлөөлэгшэдэй дүрбэдэхи үдэрөө суглуулба. Комсомолой парламент — комсомолой XV съезд бүтэмжэтэй, бодото тодорхой хөөрэлдөөнүүдые мүнөөдэр хээ. Нилээд олонойнь үбсүүнүүдтэ делегадай значогтой зэргэлээд медаль, орден гү, али баатарай алтан одон, эрхим-сэрэгшын гү, али спортын мастерай зүүдэг значок тоотон харагдана.

«Ажаллахаа», «шэнэ юумые бэдэрэн олохо», «нураха», «нүхэсэхэ» гэhэн үгэнүүд дуулдана. Энэ хадаа ажалда дуратайшуулай, патриодуудай, интернационалистнуудай дурдаган үгэнүүд гээшэл!

Комсомолой ямар замаар дабшаха байhые залуунууд аад, гүрэн түрын ёhoop бодомжолдог хүнүүд шадамар зүбөөр шиидхэнэ. Замуудай харганууд эли тодо: тэдэниие партиин XXIII съезд хараалжа баталhан байгаа.

Майн 20-ной үглөөгүүр. комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэдтэй хамта нүхэд **А. Н. Косыгин, П. Н. Демичев** съездын президиумдэ hуулгаа.

Съездын үглөөнэй заседаниие ВЛКСМ-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. Трушин** нээгөө. Армениин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **С. Погосянда** тэрэ үгэ үгөө.

Залуушуулай тус тус бүлэгүүдэй дунда ябуулагдаха хүдэлмэриин онсо өөрэ байдалда республикын комсомолой Центральна Комитет анхарал ехээр хандуулдаг байгаа. Залуу интеллигенциие хүмүүжүүлхэ талаар манайда нилээд ехэ дүй дүршэл олдонхой. ЛКСМ-эй ЦК-гай дэргэдэ залуу интеллигенциин совет байгуулагдаа, эрхим научна зохёолой, литература, искусствын тодо hонор зохёолнуудай түлөө жэл бүри үгтэдэг шагналнууд бии болгогдоо. Зохёохы союз, научно-шэнжэлэлгын институдуудай комсомольско организацинуудай ажал ябуулгые хамтаара түсэблэжэ, социологическа шэнжэлэлгэнүүдтэ залуу эрдэмтэдые хабаадуулга—эдэ бүгэдэ хадаа эдир залуу хүбүүд, басагадые коммунис үзэл суртал хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие эрид шангадхаха арга олгоно. Харин энэ хадаа манай хүсэлэн оролдолгын шэглэлэй талаар хэгдэhэн түрүүшын алхамууд болоно. Бидэнэр залуу эдир ургашадтай үшөө hулаар хүдэлжэ ябанабди, hурагша залуушуулай дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ дүтөөр туhалагүй бии.

Зарим бүлэг залуушуулда бүри ехээр hургалга болохо тухай бодожо үзэхэ шухала гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Пионернүүдтэй ябуулха хүдэлмэри, мүн залуушуулые интернационалис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ тушаа С. Погосян саашань хэлэжэ байна. Тоосоото үе соо комсомолой ЦК-гай хэhэн хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй съездэдэ хабаадажа байhан Армениин делегаци хүсэдөөр hайшааха гэжэ тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Норильскын ордено городской комсомольско организациин зүгhөө ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **И. Аристов** үгэ хэлээ. Дээдэ хайрын түлөө парти, правительстводо тэрэ халуун баясхалан хүргэhэн байна. Энэ орден городые бариhан хэдэн үеын залуушуулай, арбан жэлэй урда тээ Таймырта түрүүшын таба мянган тоото hайн дуратаниие эльгээhэн Москвагай болон Ленинградай комсомолшуудай шагнал бололсоно гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Удаан сагай турша соо хүн зоной хүрэжэ шадаагүй байhан Таймыр шэрүүн шанга эрхэ байдалтайшье hаа, үльгэр домог соо хэлэгдэдэгтэл адли угаа баян гээд И. Аристов хөөрөө. Хүйтэнэй хатуу гэhэн тусхай термин манайда бии юм. Жаран градус хүйтэнэй болоходо экскаваторнуудай удхуурай шүдэнүүд түгдэрдэг, стрелануудынь хухардаг, металл шэл мэтэ хэбэрэг болодог. Зүгөөр иимэ эрхэ байдалда хүдэлмэрилдэг хүбүүдүүд металлhaa бүхэ бэхил, юуб гэхэдэ, тэдэнэр эгээл лэ бүхэ буладhaa—ленинскэ ёhoop хатуужуулагдаhан комсомольско буладhaa байгуулагданхай.

Имагтал зоригтой хатуу, солбон хүнүүд Хойто зүгэй байгаалиие илажа, тэрэнэй баялигые арад зоной аша туhада согтой зорюулжа шадаха гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Тиимэhээ партида хизаарлашагүй үнэн сэхээр, тэсэмгэй хатуугаар, ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа шададагаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ хүдэлмэриимнай гол хубинь болоно гэжэ городой комсомолшууд тоолоно. Олоороо баатаршалга гаргаха гээшэ манайда ажабайдалаймнай үдэр бүриин ёho заншал болонхой. Иимэ баатаршалгын жэшээнүүдые Талнагай залуушуул харуулна. Ородоор энэ үгэ «запрет» «хорилго» гэhэн удхатай. Талнагай рудагай баялиг уурхайнуудай хорилтонь болюулагдаха гэжэ бидэнэр мүнөө съездэ мэдүүлнэбди.

Комсомолой элдэб олон янзын ажал ябуулга тухай, заполярна городой залуушуулай удха түгэлдэр, hонирхолтой ажабайдал тухай үгэ хэлэгшэ мэдээсээ.

СССР-эй Спортивна бүлгэмүүдэй болон организацинуудай союзай Центральна Союзай түрүүлэгшэ **Ю. Машин** үгэ хэлэхэдөө, махабадай соёл болон спортые хүгжөөхэ хэрэгтэ комсомолой ехэ габьяатай байhые тэмдэглээ. Залуушуулые ажалай талаар хатуужуулха, патриотическа үзэлтэйгөөр тэдэниие хүмүүжүүлхэ, бөөсын элүүрые бэхижүүлхэ хэрэгтэ физкультурна хүдэлөөнэй шухала удха шанартай байhые тэрэ онсолон тэмдэглээ. Мүнөө манай ороной табан хүн бүхэнэй нэгэниинь физкультурна хүдэлөөндэ хабаададаг. hуралсалай газарнууд жэл бүхэндэ хэдэн мянган мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргана. Манай орон хүдэлмэриие эрхим hайн табиhанайнгаа ашаар дэлхэйн спортивна түрүү гүрэн болохо шадаа.

Физкультурно-спортивна хүдэлөөе комсомолшууд, залуушуул ходоодоол толгойлжо ябадаг. Бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоhон спортсменүүд Нона Гаприндашвили, Светлана Бабанина, Александр Медведев, Наташа Кучинская, Александр Иваницкий, Янис Лусис, Галина Прозуменщикова, Наталья Проханова болон бусад комсомолой XV съездын делегадууд байна бшуу. Тэдэнэр Соведүүдэй ороной спортивна нэрэ хүндые уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ нэгэтэ бэшэ амжалтатайгаар хамгаалжа, толотомо илалтануудые туйладаг байгаа.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдан үнгэргэгдэхэ, СССР-эй арадуудай ойн баярай IV спартакиададада хэгдэл тухай Ю. Машин тоггожо хэлээ. Энэ хадаа манай халаанай тамиршадта харалга, Мехикодо болохо XIX олимпиин наадануудай бэлэдхэлэй илалтануудай нэгэн болохо байна. Ороной суглуулагдамал олимпийскэ командада бүхы союзна республиканууд зуу гаран түлөөлэгшын кандидадууд болонхой.

Залуушуултай физкультурно-спортивна хүдэлмэри hайжаруулха зорилготой хэдэ хэдэн дурадхалнуудые үгэ хэлэгшэ оруулhан байна.

Хүдөөгэй залуушуулай ажал хэрэгүүд болон гаргадаг оролдолгонууд тухай өөрынгөө үгын гол хубиие ВЛКСМ-эй Ставропольско крайкомой нэгэдэхи секретарь **В. Назначеев** зорюулаа.

Мүнөөнэй хүдөөдэхи байдалай онсо шэнжэ тухай—газар тараалангай ажал хүдэлмэриин ехээр индустриализацилагдажа байhан тухай, тэрэниие материальна талаар урмашуулга тухай, тарааашад, малшад механизаторнууд тушаа партиин улам ехээр оролдолго гаргажал байдаг тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэhэн байна.

Тиихэтэй хамта хүдөөгэй залуушуулда бэрхэшээлнүүд тохёолдоно гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Тэдэнэй нэгэниинь гэхэдэ, мэргэжэлтэй кадрнууд дуталдана. Залуушуулые профессионально-техническэ талаар бэлэдхэхэ гүрэнэй системэ хүдөөгэй хэрэгламжые хангажа үрдинэгүй.

Энээнтэй дашарамдуулан, Ставрополиин хизаарта hүүлэй жэлнүүдтэ бии болоhон колхозно hуралсалай комбинадууд тухай В. Казначеев хөөрэhэн байна. Колхозно hуралсалай комбинадууд хүдөөдэ угаа хэрэгтэй болодог хэдэн мянган мэргэжэлтэдые—комбайнернууд, электригүүд, хүдөөгэй наймаалагшад, хүүгэдэй саадуудай хүмүүжүүлэгшэд болон бусад мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаа. Зүгөөр тэдэнэр «нюуса» байдалтай гэхэдэ болоно. Республикын Педагогическа наукын академишье, гэгээрэлэй, Хүдөө ажахын министерствэнүүдшье кадрнуудые олониитын хүсөөр бэлэдхэхэ энэ аргые үшөө ёhотойгоор дэмжээгүй.

Зал соо маршын аялган зэдэлбэ. Совет ороной Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы частьнуудай тугуудай президиум руу ошоhон зай соо харагдахадань делегадууд хүл дээрээ бодон зогсоно. Сэрэгшэд съездые амаршална. Ракетчигүүд, морягууд, хилын харуулшад, сапёрнууд, лётчигууд болон ябаган сэрэгшэд hууринуудай забhараар жэрын зогсожо, залые найман аб адли хуби болгон хубааруулна. Сценэ дээрэ ВЛКСМ-эй тугай хажууда суворовецууд болон нахимовецууд съездын хүндэлэлэй харуулда жагсаhан мэтээр абяа аниргүйгөөр жэрылдэн зогсоно. hугалан үргэhэн hэлмэнүүд шэнгеэр бүрсэнүүд улаан бүдүүдээр шэмэглэгдэнхэй. «Бултадаа соносогты!» гэhэн дохёо сууряатан дуулдана.

Ахалагша сержант **Николай Колесник** трибунын дэргэдэ ерээ. Улаан тугай орден, дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличнигай значок тэрэнэй үбсүүндэ яларна.

ВЛКСМ-эй XV съездын делегадуудта, тэдэнээр дамжуулан бүхы ленинскэ комсомолдо Николай Колесник Эхэ ороноо хамгаалагшадай—советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй зүгhөө дайшалхы халуун амаршалга хүргөө.

Ленинскэ комсомол оролдолго тэсэбэри, үүсхэл эдэбхи гаргалгын гайхамшагта hургуули коммунизмын агуу үзэл суртал үнэн сэхэ байха, социалис Эхэ орондоо хизаарлашагүй дуратай байха hургуули гэжэ бултадаа тоолонобди гээд сэрэгшэ мэдүүлээ. Партиин, Эхэ ороной, арадай аша туhые хододоо, хаанашье хамагhаа үлүүдэ тоолодогоор маанадые ленинскэ комсомол hургаа.

Империалис гүрэнүүдэй зоншолхы этэгээдүүд буу зэбсэг яаралтайгаар үсэд нэтэрүүгээр түхеэрнэ, сэрэгэй тулалдаануудые hүжэрөөнэ, тиигэжэ ракетно-ядерна зэбсэг хэрэглэн социализм болон коммунизмын илалта түгэс замаар дабшалгые зогсоохо hэдэлгэ гаргана. Зүгөөр энэ hэдэлгэhэнь оройдоошье үрэ гарахагүйл.

Агууехэ Октябриин туйлалтануудые Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд батаар сахин хаража байна. Манайда дэлхэй дээрэхи эгээн мэргэн, эгээн лэ хүсэтэй түби хоорондын ракетэнүүд, уhан доогуур ябадаг эгээн эрхим онгосонууд болон уhан дээгүүр ябадаг корабльнууд, абяанhaa түргэнөөр ниидэдэг самолёдууд, ракетэдэ эсэргүү оньhо түхеэрэлгэнүүд, тон hайн танкнууд, бусад олон юумэнүүд манайда бии. Дайсаниие сохихо ехэ дүй дүршэл сэрэгшэд олонхой. Хэрбээ шухала болоод байгаа hаань, энэ дүй дүршэлөө хэрэглэхэhээ гадна, улам арьбадхахабди.

Мүнөө американ империалистнууд Вьетнамай Демократическа Республикын бэеэ даанхай байдалда элитээр халдан ороно, энэ уршагта муухай ээрхэг түримхэй дай хэжэ, Урда Вьетнамай ажалшадай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө дарахые хүсэнэ. Зүгөөр зэрлиг муухай аашашье, бомбонуудшье, гал шатаадаг бомбонуудшье вьетнам арадай дура хүсэлые нугалжа шадахагүй!

Армиин болон флодой залуушуулай хэрэгүүд тухай үгэ хэлэгшэ хөөрөө. Армиин, флодой сэрэгшэдэй эрэлхэг зоригой тэмдэг болгон, бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон тамархадаа уhан доогуур ракетоносецуудай нэгэнэй абажа ябаhан дайшалхы тугые хүлеэн абахыень тэрэ съездые гуйгаа.

Нарьемэ удаан альга ташалган доро Далайн-Сэрэгэй Флодой тугые уhан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай аяншалгада хабаадагша нэгэдэхи статьягай старшина Николай Прокопьевич съездын президиумдэ барюулаа.

Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд совет гүрэниие найдамтайгаар, хёрхо хурсаар сахин хамгаалха гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиие, Советскэ правительствые, комсомолой XV съездые бидэнэр найдуулнабди, гээд ахалагша сержант Н. Колесник хэлээ. Тэдэнэр социалис оронуудай аха дүү арминуудтай хамта ябажа, ямаршье ээрхэг түримхэйшүүлдэ шанга сохилто үгэхөөр хэзээдэшье бэлэн байна.

Съездын делегадуудта, бүхы ленинскэ комсомолдо шэнэ амжалта туйлахыень, агууехэ эсэгэ оронойнгоо аша туhада зорюулан, шэнэ баатаршалгануудые гаргахыень Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй зүгhөө үгэ хэлэгшэ хүсэhэн байна.

— Комсомол тухай партиин оролдолго маанадта тус бүхэндэмнай ехэ хүсэ үгэнэ,—гээд Туркменистанай ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Т. Дурдыев** өөрынгөө үгые эхилээ.

Республикын залуушуул олон алдарта хэрэгүүдые бүтээгээ. Хлопок ургуулдаг комсомольско-залуушуулай хэдэн зуун бригаданууд болон звенонууд өөhэдынгөө уялгануудые нэрэтэй солотойгоор дүүргээд, аха нүхэдтөөе хамта республикын гол баялигай—«сагаан алтанай» hайн ургаса абажа долоон жэлые түгэсхөө.

Съездэ хабаадажа байhан Туркмениин делегадууд тухай хэлэхэ гээшэ Туркмениин комсомолой ударна барилгануудта мүнөө ажаллажа байhан тэдэнэй хэдэн мянган сасуутан тухай, республикын баруун талын хубида манай хоёрдохи баялиг болохо «хара алта» абажа байhан хэдэн мянган залуу нефтьшэд тухай хөөрэлдэн ябадал болохо байна. Имагтал эдэ нютагуудта ошожо харахадаа, тэдэнэй туд бүхэниинь өөрынгөө ажалаар ёhотойл габьяа гаргана гэжэ мэдэрдэг байнаш. Залуушуулай соёл сурталай хатуужалые шангадхаха асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ тогтоо, пропагандистнуудай кадрнуудые, комсомолой хэблэлэй мэргэжэлтэй журналистнуудые бэлэдхэхэ таарамжатай система байгуулха шухала байhан тухай хэлээ.

Эгээн үнэн зүрхэнhөө оролдожо ажаллахые бидэнэр хүсэдэг байнабди гээд Москвагай «Кинолюбитель» гэжэ магазинай наймаалагша, коммунис ажалай ударник **Н. Вязова** сэдьбэжа хэлөө. Манай магазинда ерэhэн хүнүүдтэ аятай зохид байхын тулада бидэнэр оролдолго гаргадаг байнабди. Инструкци заабаринуудаар хараалагдаhанhaa hурагтүй олон юумэнүүдые бидэнэр хэдэг гээшэбди. Эндэ хүн зониие хандалгын шэнэ онол арга хэрэглэгдэдэг, мүн хүн зондо илдам зохидоор хандадаг байнабди. Энэ хадаа юунhээшье үнэтэйдэ тоологдодог гэжэ мэдээжэ ха юм.

Манай магазинай комсомолшууд хамhабариин байрануудай таhагые таарулан заhажа, багахан аад, аятай зохид кинозал түхеэрээ. Худалдан абагшад тэндэ орожо өөрынгөө буулгаhан лентэнүүдые, мүн ханинарайнгаа буулгаhан фильмүүдые нюдөөрөө хаража шадаха байна. Туhаламжа үзүүлхэ комсомольско бюро фото гү, али киноаппарадые түргэнөөр заhабарилжа үгэдэг. Кинодо дурладаг ханинар манайда айлшаар ерэгты!—гээд залуу наймаалагша съездын делегадуудые уряа.

«Эрхимээр бүтээгдөө — эрхимээр худалдагдаа!»—гэhэн залуушуулай уряае бэелүүлэн, коммунис ёhoop ажаллахыень промышленностьда, худалдаа наймаанда, хангалгын албанда хүдэлдэг залуушуулые үгынгөө түгэсхэлдэ Н. Вязова нарьемэ альга ташалган доро уряалаа.

— Манай комсомолой съезд эрхим hайнаар үнгэржэ байна, — гээд ВЛКСМ-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь **В. Смирнов** тэмдэглээ. Бүхы делегадууд мүн лэ иимэ hанамжатай гэжэ хэлэбэл эндүүрхэгүй байнаб. Үдэр ерэхэ тудам шэнэ туhатай хөөрэлдөөнүүд боложол байна!

Эдир багашуултай комсомолой организациин хэхэ хүдэлмэридэ үгынгөө гол хубиие тэрэ зорюулаа. Эдир багашуулай тухай оролдолго шухала хэрэгүүдэй нэгэн гэжэ комсомолой областной комитет тоолодог байгаа, тоолоношье. hургуули дүүргэhэн эдир залуу хүбүүн бүхэнэй, басаган бүхэнэй өөрынгөө hанаанда таарахаар ажал хэрэг шэлэжэ шадахын, анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэхын тулада комсомолшууд оролдолго гаргадаг. Москвагай областиин заводууд болон барилгануудта залуу хүдэлмэришэдэй клубууд, түрүү дүй дүршэлэй hургуулинууд байгуулагданхай. Эрхим токарь, фрезеровщик, слесарь гэhэн нэрэ зэргын түлөө конкурснууд, эдир багашуулай хүдэлмэридэ оролголо зорюулагдаhан ёhололнууд заншал болонхой.

Эдэ бүгэдын хажуугаар горитой дутуунууд бии гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Эдир багашуулда дутамагаар анхарал хандуулагдана. Комсомольско организацинуудай штат бүри наhа гүйсэжэ ябагшадай дунда хүдэлмэри ябуулхаар тогтоогдонхой. Бүхы материальна бааза, хэблэл болон комсомольско пропагандын бусад хэрэгсэлнүүд эдир багашуулда таарулагдаагүй байха юм.

Залуу хүбүүд, басагадые соёл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ гээшэ угаа ехэ удха шанартай. Зүгөөр тон үсөөн байдаг hургуулиин учебнигүүдшье өөhэдынь hонирходог бүхы асуудалнуудта харюу олоходонь тэдэндэ туhалдаггүй байна.

Ажахын болон культурна байгуулалтын hалбари бүхэнэй үмэнэ XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхой даалгабаринууд тогтоогдоо гээд Профессионально-техническэ hуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **А. А. Булганов** мэдүүлээ. Хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бэлэдхэхэ асуудалнууд эдэ шиидхэбэринүүд соо хүндэтэ hуури эзэлhэн байна. Фабрично-заводской ученичествын hургуули байгуулха тухай комсомол бүри хоёрдохи съезд дээрээ үүсхэл гаргаа, хүдэлмэришэн залуушуулай энэ түрүүшын социалис профессиональна hургуулиие хүгжөөхэ талаар тон ехэ хүдэлмэри хөө. Комсомолой эдэбхитэй хабаадалгатайгаар 1940 ондо ажалай резервэнүүдэй училищинууд болон hургуулинуудай система байгуулагдажа профессионально-техническэ hуралсалай мүнөөнэй гүрэнэй системэдэ эхи табигдаа hэн.

Гүрэнэй комитедэй болон профтехhуралсалай нютагай органуудай ажал ябуулга тухай хөөрэхэдөө хүдөөдэ кадрнуудые бэлэдхэлгэ тушаа үгэ хэлэгшэ тогтоо.

— Энэ угаа шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ маанадта комсомол туhалжа шадаха байгаа,—гээд тэрэ мэдүүлээ.

Хүдөөгэй hургуулинуудта механизаторнуудай, хүдөөдэ шухала болодог бусад мэргэжэлые басагадай олоороо шудалдаг болголгодо али болохоор гуhалхыень комсомолой организацинуудые ВЛКСМ-эй ЦК-гай уряалhан уряае бидэнэр халуунаар дэмжэнэбди гээд А. А. Вулгаков үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Владимир Ильич Ленинэй барельефые (дүрсэ) ленинскэ комсомолой XV съездэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ барюулаа. Энээниие профтехучилищинуудай hурагшад бүтээhэн байна.

Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин комсомолшууд өөрынгөө мэргэжэлые яажа шудалнаб? Үйлэдбэриин командир болохын тулада яажа бэлэдхэнэб? Энээн тухай Москвагай 200 мянган тоото студентнүүд—комсомолшуудай зүгhөө үгэ хэлэhэн дээдэ hургуулиин ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **С. Северов** хөөрөө. Зунай ажалай семинарнууд тухай тогтоходоо, шэнэ газар эдлүүрилжэ байhан нютагуудай палаточна городогуудай, Мангашлагай, Сумгаидай, ороной бусад олон нютагуудтахи барилгын отрядуудай хэрэгүүдээр hонирхолго хүмүүжүүлгын шухала удха шанартай гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Гэбэшье дээдэ hургуулинуудай комсомолшуудай гол оролдолгонь үдэр бүриин hуралсал болохо ёhотой. Предприятинуудай хүдэлмэриин шэнэ түрлимэ оролдо кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ эрилтэ [illegible] Хөхэ юумэеэ мэдэдэг байхаhaa [illegible] бүхы ажал хэрэгые научна ёho[illegible] хидхэжэ шададаг мэргэжэлтэд [illegible] домнай хэрэгтэй.

Студентнүүдые соёл сурталай талаар этигэл түгэлдэрөөр хүмүүжүүлхэ [illegible] гэдэ, дээдэ hургуулинуудта [illegible] веннэ наука заалгада үгэ [illegible] ехэ анхарал хандуулаа.

Үужам дэлгэр Хальмаг нютагай хүбүүн, хальмагай АССР-эй Ка[illegible]ска районой «Вторая пятилетка» гэжэ колхозой ахалагша хонишон М. Манджиевай үгэ хэлэхэдэ зал хэдэн удаа альга ташалган болоо. [illegible] гоон бэлшээриин залуушуулай [illegible]дэ ажалай гайхамшагта бэлэг [illegible] хэhэн тухай нарин нооhотой [illegible] hүрэгые адуулжа ябадаг гурба [illegible] эдир залуу хүбүүд, басагадай [illegible] тэрэ элидхэбэ. Гол шухала үрэ [illegible]гөөр хурьгадые абалгаар табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб дүүргэгдэ[illegible].

Хонишодто аятай зохид хабс[illegible] мал гэрнүүдые бариха, тала газар[illegible] зониие соёл культурын талаар ха[illegible]ха ёhотойшуулые М. Манджиев [illegible]гаар шүүмжэлhэн байна.

Республикые хүгжөөхын ту[illegible] комсомол бага бэшэ юумэ хээ [illegible] Киргизиин ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэ[дэхи] секретарь **С. Наматбаев** мэдүү[лээ]. Киргизстанай туг дээрэ Ленинэй [illegible] орденой толотожо байhанда манай [illegible] далиг газарта хизаарай бүхы эдир залуу хүбүүд, басагадай габьяа бии.

Мүнөө үедэ Киргизиин томо [illegible]рилгануудые—Ошско пумаажан [illegible]дэй комбинадые, Фрунзенскэ авто[illegible] саралгын болон Майли-Сайска эле[illegible]ролампын заводуудые комсомол [illegible]тээ абанхай. Нарын мүрэниие хаа[illegible]лаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэ[illegible]hээр. Комсомолой ударна гэжэ [illegible] хогдоhон энэ барилга түргэнөөр [illegible] хогдоно гэжэ үгэ хэлэгшын мэдэ[illegible] хэдэ, съездын делегадууд альга т[illegible]шаа. Барилгашад хүсэтэ мүрэни[illegible] болзорhоонь урид хаагаа. Энэ туй[illegible] таяа ВЛКСМ-эй XV съездэ зорю[illegible]hан байна.

Хүндэ хүшэр ажалые зоримгойгоор дүүргэдэг хүнүүд бологшо хонишо[illegible] бүхэсоюзна суглаа үнгэргэхые М. На[illegible]матбаев дурадхаа. Хонишодой хө[illegible]рэлдэхөөр, hанамжануудаа мэдэ[illegible]хээр асуудалнууд олон. Эдэ асууда[illegible]нуудые түргэнөөр шиидхэхэ шуха[illegible] болонхой. Иимэ суглаанда хабаа[illegible] хүнүүдые Киргизиин залуушуул [illegible]тагтаа хүлеэхээр бэлэн байна [illegible] үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Съездэ хабаадажа байhан Приморско комсомолой түлөөлэгшэдтэ [illegible]гаар үдэрнүүд боложо байна. Дээ[illegible] хайрын, Ленинэй орденой Приморскэ хизаарта барюулагдаhантай дашарамдуулан тэдэниие амаршална. Энэ шагнал хизаарай залуушуулые шэнэ туйлалтануудта зоригжуулна гээд ВЛКСМ-эй Приморско крайкомой нэгэдэхи секретарь **А. Бартковская** хэлээ.

Урдын революционно заншалнуу[illegible]даар залуушуулые хүмүүжүүлхэ[illegible] тулада комсомолой ямар ехэ юумэ хэхэ ёhотой байhыень өөрынгөө организациин дүй дүршэлэй жэшээнүүд дээрэ тэрэ харуулhан байна. Урдын революционно заншалые шадамар[illegible] тайлбарилга залуушуулай мүнөөнэй ажал хэрэгүүд хоорондоо сэхэ холбоотой гээд А. Бартковская ажагла[illegible] хээ. Газар дээрэ эли тодо мүр сараа үлээхые хүсэдэг халуун зүрхэтэ хүнүүдые Алас-Дурна зүгтэ ерэжэ [illegible]дэлхыень уряалан тэрэ бултандань хандаhан байна. Удахагүй эндэ ой тайганууд соо шэнэ городууд бодхоогдохо юм. Тэдэнэй ерээдүйн тон [illegible] городуудай нэгэн гэхэдэ, комсомолой путевкоор Москва, Братск, Тбилиси болон бусад городуудhaa эдир залуу хүбүүд, басагад ерэнхэй.

Үгэ хэлэлгые болюулха тухай дурадхал оруулагдаа. ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **С. Павлов** түгэсхэлэй үгэ хэлэhэн байна.

Манай съездын хүдэлмэри хамагай түрүүндэ бүтэмжэтэй hайнаар

(*Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта*)

МОСКВА. Кремлиин Съездүүдэй ордон. ВЛКСМ-эй XV съезд. Лётчик-космонавт Советскэ Союзай Герой Алексей Леонов Вьетнамай Демократическа Республикын делегациин гэшүүдтэй хөөрэлдэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохроника.

КОЛЬСКО ХАХАД АРАЛ ДЭЭРЭ БОЛОhОН hАЙНДЭР

(*Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта*)

лагдаа. СССР-эй Наукануудай академиин Кольско филиалда 350-hаа дээшэ эрдэмтэд хүдэлмэрилнэ. hүүлэй долоон жэлэй туршада 2.400 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглалгада үгтөө. Карта дээрэ Заполярный, Ковдор гэжэ шэнэ городууд, Молодежный, Зареченск, Зеленоборский гэжэ тосхонууд бии болоо.

Кольско газар дээрэ болоhон ехэ хубилалтануудхадаа танай хизаарай хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциин үнэн сэхэ ажалай аша үрэ, областной партийна организациин политическэ болон эмхидхэлэй ехэ ажалай үрэ дүн болоно. Танай областиин тон олон ажалшад правительствын үндэр шагналда хүртэбэ.

Кольско хахад аралай алтан фонд, тэрэнэй омогорхол болохо областиин эрхим хүнүүдэй нэрэнүүдые нүхэр Кириленко дурдаба.

Мүнөөдэр үглөөгүүр партиин областной комитедэй секретарь Г. Я. Денисовтэй областьтойгоо хамта шагналда хүртэhэн танай нүхэдтэ орден болон медальнуудые барюулхадамни намда ехэ зохид байгаа гээд А. П. Кириленко хэлэбэ.

Мурманскын комсомолшууд болон залуушуулай бүтээжэ байhан hайн hайхан хэрэгүүд яhала олон. Хэдэн арбаад залуу хүдэлмэришэд областиингоо элдэб районуудта шударгы бэрхээр ажаллажа, хүйтэн уларилтай Кольско газарай баялигые арад зонойнгоо аша туhада хэрэглэнэ. Гол түлэг залуушуулай хүсөөр Хибинскэ хадануудай хормойдо ехэ химиин томо предприяти—апатито-нефелиновэ хоёрдохи фабрика, Ждановска шанаржуулгын комбинат, Заполярный гэжэ шэнэ город, Молодежный гэжэ тосхон баригдаа.

Мүнөө танай область оронноймнай хүгжэнги индустриальна районуудай нэгэн болоол. Орон доторнай баригдадаг бүхы загаhанай табанай нэгэ хуби, никель үйлэдбэрилгын горитойхон хуби энэ областьдо хүргэнэ. Орон доторнай үйлэдбэрилэгдэдэг фосфорно үтэгжүүлгын 90 шахуу процент «Апатит» комбинадай гаргадаг концентрадhaa абтана. Танай шанаржуулгын комбинадууд оронноймнай баруун хойто зүгтэхи тон томо предприяти—Череповецкэ металлургическа заводые хангадаг гол бааза мүн.

Шэнэ табан жэлэй туршада Мурманай үйлэдбэриин хүсэнүүд бүри түргөөр хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Энэ үе соо никель, кобальт, зэд үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Түмэрэй концентрат үйлэдбэрилгэ 7,4 миллион тоннодо хүргэгдэхэ. Апатитово концентрат бүри ехээр гаргагдаха, Кировск городой оршондо хоёрлогдоhон суперфосфат гаргаха хүсэ ехэтэ завод баригдаха. Мурманскын загаhашад жэл соо загаhа барилгаяа 11,5 миллион центнер болгожо, хүргэмэл, сонгооhон бусад аргаар болбосоруулhан загаhа элбэгээр үгэдэг болохо ёhотой. Заполяриинтнай хүдөө ажахы саашадаа хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Байшын гэрнүүд бүри ехээр баригдадаг болохо.

Дурсагдагша зорилгонуудые бэелүүлхын тула областной партийна организациин, областиин бүхы ажалшадай зүгhөө хамаг хүсөө элсүүлхэ, ажалдаа эдэбхи үүсхэл гаргаха, үйлэдбэриингөө бүхы арга боломжонуудые элсүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые туйлаха зуураа, хэгдэhэн ажалайнгаа үрэ дүнгые зүбөөр, байhан соонь сэгнэхэ, өөhэдынгөө туйлалтануудай хажуугаар ажалайнгаа дутагдалнуудые обёоржо шадаха гээшэ тон шухала. Мүнөө, энэ баяр баясхаланта үдэр тэдэ дутагдалнуудай зариман тухай дурдахадашье болохо гээд hананаб.

Нэн түрүүн хэлэхэдэ, промышленна бүхы предприятинууд ба загаhа баридаг траулернуудай гүрэнэй түсэб үшөөл дүүргэжэ шададаггүй байhанда анхарал хандуулмаар.

Зарим предприятинуудта продукциин шанар hайжаруулхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, техникэеэ бултыень хэрэглэхын, түүхэй эд болон материалнуудые арьбалхын түлөө ёhотой hайн тэмсэл хэгдэнэгүй, хараалагдаhанhaa ехээр гаргаша хэгдэнэ, продукциин өөрын үнэ хямдаруулагданагүй.

Ажалшадые культурна ажаhуудалай, медицинскэ талаар хангалгада, арадай гэгээрэлдэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ бии байhан дутагдалнууд үшөө усадхагданагүй.

Областной партийна организациин эдэ дутагдалнуудые богони болзорто усадхажа, ажалшадаа шэнэ амжалтада хүтэлхэ байhандань ямаршье hэжэг түрэнэгүй.

Хэнэйшье мэдэхээр, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын үдэр хүрэтэр hара хүрэхэгүй саг үлөбэ, гээд оратор тэмдэглэбэ. Олониитэ зоной политическэ болон ажалай айхабтар ехэ дэбжэлтын оршон байдалда Эхэ оромнай энэ тон шухала ушар хэрэгые угтахань. Коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудта өөhэдынгөө дууе үгэхэдөө совет хүнүүд КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө, Эхэ оронойнгоо экономико болон соёл гэгээрэлэй саашанхи хүгжэлтын түлөө дуугаа үгэхэ байна.

Манай парти эли тодо, зорилго хүсэнги гадаадын политика бэелүүлнэ. Энэмнай бодото ленинскэ политика мүн. Тэрэ политикамнай совет хүнүүдэй амгалан ажал хангалгада, дэлхэйн социалис байгуулалта бүхы хэмжээгээр бэхижүүлгэдэ, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые дэмжэлгэдэ, дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулгада зорюулагданхай.

Мүнөө үедэ арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, революционно хүгжэлтэ саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы арга боломжо юуб гэхэдэ, социалис оронуудай, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэл ба нягта жагсаал болоно. Энэ нэгэдэлые бэхижүүлхэ уряа КПСС-эй XXIII съездын трибуна дээрэhээ хүсэтэйгөөр соностоо hэн.

Америкын Холбоото Штадуудай империалистнуудай харата муухай добтолготой эрэлхэг шангаар тэмсэжэ байhан Вьетнамай Демократическа Республикын арадые өөрынгөө интернациональна уялгада үнэн сэхэ байhан Советскэ Союз эрид шууд, хамаг аргаар дэмжэжэ байна. Бүхы партиингаа, бүхы совет хүнүүдэй үмэнэhөө КПСС-эй XXIII съезд тусхай мэдүүлгэ соогоо США-гай Вьетнамда эсэргүү добтолгоёо болюулжа, тэрэ оронhоо интервентнүүдэй бүхы сэрэгые гаргаха эрилтэ табиhан байна.

Империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгон, дайнай эхи татахые hэдэжэ байхада, КПСС саашадаашье совет арадай hэргэлэн байлгые дээшэлүүлхэ, социализмын туйлалтые найдамтайгаар хамгаалха Зэ[illegible] ямаршье ээрхэг дайсанда шанга сохилто үгэхөөр СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэзээдэ бэлэн байхын тула Эхэ оронойнгоо оборонно хүсые бэхижүүлхэ юм.

Манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгэй түргөөр дабшаха бүри манай уласхоорондын зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ.

Хүндэтэ нүхэдүүд, гээд А. П. Кириленко хэлэбэ, манай партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй намда найдаhан хүндэтэ даалгабари—Мурманска областиин ажалшадта правительствын шагнал—Ленинэй орден барюулгые бэелүүлхыемни зүбшөөгыт.

А. П. Кириленко суглаарагшадай нарьемэ альга ташалган доро областиин тугта Ленинэй орден бүхэлэн зүүлгэбэ.

ВЛКСМ-эй XV СЪЕЗД

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

…зөө. Делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд, манай съездын шэнэжэ шанар залуу коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шэнэмаараа хандалгые манай союзэй дайшалхы шадабаринь, соёл суртал-политическа» талаар хатуужалтай байе харуулна. Энэ хадаа партиин XXIII съездын табиһан зорилгонуудые манай союзай гүнзэгыгөөр ойлгоһон байһые гэршэлнэ.

Съезд дээрэ үсөөн бэшэ, зүб зүйтэ шүүмжэлэлнүүд хэгдээ, шухала дутагдалнууд оруулагдаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай шэнээр һунгагдаһан состав эдэ бүхы үнэтэ мэтэ нариинаар шэнжэлэжэ согсолжо, комсомолско организацинуудай бүхы ажалай шадабари болгохо ёһотой.

Манай эсэгэнэрэй, аха үетэнэй, бүхы совет арадай бэелүүлхэ гэжэ тэмсэжэ байһан нийтын хэрэгэй түбиин залуу үетэнэй угаа ехэ эрхэдэр байһые харуулна манай съезд. Энээндэ жэшээ болгон, делегадууд зүгһөө үгэнүүдые, манай Эхэ оронойнгоо Кремлиин Съездүүдэй ордондо үдэрнүүдтэ ерэжэ байһан олон телеграммануудые С. Павлов дурдаһан байна. … миллион тоото комсомол, совет залуу хүбүүд, басагад съездын шиидхэбэринүүдые һанамжажа хэжэ харагдана.

Манай съездын хүдэлмэридэ партиин, правительствын, бүхы совет арадай угаа ехэ анхарал хандуулагдаа. Манай тухай мүнөө бидэнэр … залуушуулай һайнаар байнабди гэжэ С. Павлов мэдүүлээ. Большевигүүдэй партиин зэргэ абажа Совет засаг тогтоолгодо хабаадалсаһан, Октябриин түйлалтануудые абажа хамгаалагшад, манай индустриин түрүүшын предприятинуудые баригшад, түрүүшын колхозуудые байгуулагшад, Эсэгэ оронойнгоо Агууехэ дайнай үедэ манай Эхэ оронойнгоо социалис асарагшадай—бүхы аха үетэнэй манай залуушуулай тухай эсэгэ оронгой гарагдаг байһые тэмдэглэнэр холодоо мэдэрнэбди.

Съездэд хабаадажа байһан партиин комсомолой ветерануудые президиумдэ оробон бүхы хүндэтэ үгэ уншаа. Тэрэнэй соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Братскын болон Абакан—Тайшэтэй мүнөөнэй залуу барилгашадай, энэ газар эзэмшэгшэдэй, Совет Армиин болон Далайн Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдэй дэтэ ехэ амжалтанууд түрүүшын комсомолой ячейкануудые эмхидхэгшэд, колхоз, совхозуудай коллективууд, түрүүшын лаампануудые … гражданска болон Эсэгэ оронойнгоо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэн шанга жэлнүүдтэ манай Эхэ орониие хамгаалагшадта илангаяа нилгосотой байна. Эдэ түйлалтанууд түрүүшын уеын комсомолшуудай һанажа шэбшэжэ ябаһан хэрэгүүдэй бэелэл, совет хүнүүдэй бүхы үетэнэй нэгэдэлэй, мүн үзэл суртал болон хэрэгүүдэй уг залгамжалагдадаг байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Аха нүхэдтэ — съездын хүндэтэ айлшадта съездын зүгһөө, бүхы делегадуудай зүгһөө С. Павлов халуун баясхалан хүргөө, элүүр мэндэ ябахыень, угаажа ябаа үетэнине хүмүүжүүлгэдэ шэнэ амжалта түйлахыень тэдэндэ хүсөө.

ВЛКСМ-эй XV съезд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй түг доро үнгэрнэ. Коммунис партиин, тэрэнэй дайшалхы штаб болохо ленинскэ Центральна Комитедэй тойрон комсомолой зэргын нягтаар жагсаһые эли тодоор харуулна гэжэ бидэнэр гүнзэгы ехэ һанаалаа мүнөө тэмдэглэнэбди гэжэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Комсомолой ажал ябуулгада партиин үгэһэн үндэр сэгнэлтэ бидэнэр хизаарлашагүйгөөр омогорхонобди. Парти манда ленинскэ комсомол үнэн сэхэ байдагта этигэнэ, манай хүсэн болон арга боломжонуудта найдана. Тиимэһээ шэнэ табан жэлдэ эгээн лэ харюусалгатай зорилгонуудые манда даалгана. Иимэ этигэл найдабари хүсэ шадал оруулна, зоригжуулна. Энэ этигэл найдабари харюусалгатай айхатай гэһэн ухаатай, комсомолой үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бүдолтой һайнаар хандахыемнай манда үүрэглэнэ.

Манай комсомолой хэнэн һайн, ударна хэрэгүүдэй хэршье олон байгаа һаань, үшөө ехэ юумые бидэнэр хэжэ ёһотой байнабди гэжэ һайнаар ойлгонобди. Коммунизм байгуулхын хэрэгтэ бидэнэр бүхы абьяас хүсэеэ зорюулхабди гэжэ түрэл партида энэ баясхаланта үедэ 23 миллион тоото комсомолшуудай, оронгой бүхы залуу үетэнэй зүгһөө бидэнэр найдуулнабди.

Эдэ үгэнүүдые съездэ хабаадагшад нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаа.

Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Р. Мусиевский түгэсхэлэй үгэ хэлэхэеэ арсаа.

Съезд нэгэн дуугаар тоггоол батлан абаа, залуушуулай коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар комсомолой үмэнэ партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй хэһэн ажал ябуулга энэ тоггоол соо һайшаагдаһан байна. «ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй тоосоон, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые үндэһэн комсомолой бэелүүлхэ зорилгонууд» гэжэ зааһан тушаа резолюциие съезд нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

ВЛКСМ-эй уставта зарим хубилалта оруулха тухай тоггоолые съездын делегадууд баталан абаа, ВЛКСМ-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое нэгэн дуугаар баталаа.

Удаань зүбшэжэ зүйлэйнгөө хоёрдохи зүйлые—комсомолой түбэй органуудые һунгалга тухай асуудалые съезд шиидхэжэ оройһон байна.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой гэшүүн Р. Курбатова үдэшын заседаниие нээгээ. Хариһаа ерэһэн ханинар—дэлхэйн бүхы түбинүүдэй элдэб оронуудай түлөөлэгшэд микрофоной дэргэдэ удаа дараалуулан ерэнэ.

Африканец **Мусса Нейта**—Малиин Республикын залуушуулай болон спортын хэрэгүүдэй талаар Верховно комиссар түрүүлжэ үгэ хэлөө. Энэ зал соо байлсахын тулада хэдэн мянган километр зайе гаталжа ерэһэмнай Советскэ Союзай комсомолтой манай залуушуулай угаа ехэ хани барисаатай байһыень гэршэлжэ үгэнэ гэһэд тэрэ мэдүүлээ.

Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө Латиин Америкын залуу тэмсэлшэдэй дайшалхы отрядуудай нэгэн—Чилиин коммунис залуушуулай союз өөрынгөө түлөөлэгшые ВЛКСМ-эй съездэ эльгээһэн байна. Чилиин коммунис залуушуулай союзай ЦК-гай генеральна секретарь **Гладис Марина** залуушуулай аха дүү союзуудай һанал нэгэдэлгын бэхижэжэ байһан тухай хэлээ, Советүүдэй оронoй комсомолой ажал ябуулга Чилиин залуушуулые туһатай дүй дүршэлөөр баяжуулна гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Гвинейн эдир залуушуулай түлөөлэгшые делегадууд альга ташан угтаа. Гвинейн залуушуулай болон спортын хэрэгүүдэй талаар верховно комиссар **Муктар Диалло** үгэ хэлээ. Африкан демократическа революциин залуушуулай (ЖРДА) съездэ эльгээһэн амаршалгые тэрэ уншаа.

Испаниин коммунис залуушуулай союзай секретариадай гэшүүн **Энрике Каньяс** трибунын дэргэдэ ерэнэ.

Хүндэтэ нүхэд делегадууд, гэжэ тэрэ съездэ хандаа. Таанад, 23 миллион тоото комсомолшуудай отрядай түлөөлэгшэд, өөһэдынгөө цехүүдтэ, колхозуудта, фабрика болон институудта бусаад байхадаа, коммунизм байгуулхын тулада таанадай шэн зоригтойгоор ажаллажа байһаар Испаниин комсомолшууд омогорхоно гэжэ ханинартаа хэлыт гэжэ.

Советүүдэй оронoй комсомолдо Венесуэлын коммунис залуушуулай Центральна Соведэй гэшүүн **Рауль Контрерас** аха дүүгэй амаршалга хүргөө.

Великобританиин коммунис залуушуулай гүйсэдкомой гэшүүн **Питер Кофлин**, США-гай коммунис залуушуулай, Америкын бүхы түрүү үзэлтэй демократическа залуушуулай зүгһөө **Роберт Хайслер**, Бүхэиндиин залуушуулай федерациин генеральна секретарь **Редди Сутанар**, Кипрэй залуушуулай нэгэдэмэл демократическа организациин (ЭДОН) генеральна секретарь **Донис Христофинис**, Уругвайн коммунис залуушуулай союзай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Вальтер Сансевьеро**, Германиин компартиин ЦК-гай дэргэдэхи залуушуулай комиссиин түрүүлэгшэ **Георг Шнейдер**, Арабска залуушуулай социалис союзай секретариин орлогшо **Муфид Шихаб** (ОАР), Португалиин колонинуудта тэмсэл хэжэ байһан залуушуулай зүгһөө Анголые сүлөөлхын түлөө залуушуулай арадай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэ **Антонио Маседа** гэгшэд үгэ хэлэжэ, Советүүдэй оронoй комсомолой съездын, тэдэнээр дамжуулан бүхы совет залуушуулые халуунаар амаршалһан байна.

Залуушуулай организацинуудай тугуудые, өөһэдынгөө оронуудай арадуудай пленкодо бэшэгдэһэн дуунуудые, шухаг зүйлнүүдые—эб найрамдалай, хани барисаанай һүлдэ тэмдэгүүдые хариин айлшад талархалгын тэмдэг болгон съездэ бэлэглээ.

(ТАСС-эй корр.).

ШАХТЁРНУУДАЙ ЗАХЯА

Союзай Соведтэ һунгаха талаар Сэлэнгын һунгуулиин 379-дэхи округһоо депутадта кандидат, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев Гусиноозерск хотын олон зуун һунгагшадтай уулзаба.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур нүхэр Бадашкеев һунгагшадай үмэнэ бодожо, нүхэр Ванкеевэй ажал ябуулга тушаа тодорхойгоор хөөрэхэ зуураа, тэрэнэй хүтэлбэрилдэг колхозой ажахын ехэхэн илалта амжалтануудые тоо баримтаар элирхэйлэн элидхэбэ. Ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ, ажахые зүбөөр ударидажа, зохёон байгуулхы ажалые һайнаар эмхидхэжэ шадаһанайнь ашаар эдэ амжалтанууд түйлагдаа. Колхозойнгоо, гүрэн түрын хэрэгтэ үнэн шударгы, габьяатай байһанайнгаа түлөө нүхэр Ванкеев гүрэн түрын дээдэ шагнал—Социалис Ажалай Геройн нэрэ, зэргэдэ хүртэжэ, Ленинэй орден, алтан одоной медаляар шагнагдаа. Һунгагшад бидэ бүгэдөөрөө Жамсо Бальжинимаевичые мэдэхэ, танихашье байнабди. Нүхэр Ванкеевэй һунгагшадайнгаа найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байһанда этигэнэбди гэжэ хэлээд, һунгалтын үдэр дуугаа нэгэн адляар үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Врач нүхэр Литвинцев, Гусиноозерск хотын ТЭЦ-эй слесарь нүхэр Шильников, оёдолой фабрикын түсэблэлгын таһагай начальник нүхэр Золоторев, шахтын 2/5 участогай начальник нүхэр Гурулев, Гусиноозерск хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Еременко болон бусад үгэ хэлэхэдээ, депутадта кандидат нүхэр Ж. Б. Ванкеевэй ажал ябуулга тухай, тэрэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладагые тодорхойлжо, ажалшадай хэрэгэй түлөө бүхы мэдэрэл шадабаряа зорюулха байһанда батааар этигэнэбди. Нүүрһэшэдэй хотын бүхы һунгагшад аймагайнгаа түрүү колхозой габьяата ударидагша Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевэй түлөө дуу һаналдаа эбтэй эетэйгээр үгэхэ байна гэжэ мэдүүлнэ.

Саашань үгэ хэлэгшэд нүүрһэ абалгые улам дээшэлүүлхын тула оньһото техникээр хангалгада анхаралаа табихыень кандидат нүхэр Ванкеевтэ найдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев үгэ хэлэхэдөө, засаг түрын дээдэ органдо депутадаар һунгагдаха иимэ ехэ этигэл найдабари үршөөһэн үргэн олон һунгагшадта сэдьхэлээ хүдэлгэн баясажа байһанаа, һунгагшадайнгаа иимэ ехэ найдабариие бэелүүлхын түлөө бүхы мэдэрэл шадабаряа сүм зорюулха байһанаа мэдүүлбэ.

ГАЗАРАЙ ЭЭЗЭН

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

ЭРТЭ ҮГЛӨӨ. Хахалагдаһан газар хүбэн сагаан нэмэргээр хушагданхай. Газар эльбэһэн манан ааляар ууралтан урдана. Манан нэмэргын аяар дээрэ сэнхир огторгой. Хүршынни нюдэн баһа огторгойдол арюун. Евсей Макарович гүнзэгы буразданууд дээгүүр хүнгэхэнөөр алхална. Гэнтэ гэдэргээ эрьехэдэнь, сэнхир нюдэндэнь баярай ошонууд ялалзаба.

— Газар амисхална.

Хабартаа хододоол иигэжэ амисхалдаг.

Газар амисхална. Иигэжэ ганса шүлэгшэ хүн хэлэхэл даа. Ямар тодо зүб ажаглалтаб! Теэд Евсей Макаровичай иигэжэ хэлэхэдэ би ехэшье гайхабагүйб. Газартаа, ажалдаа бүхы наһаараа дурлаһан хүн ха юм.

Уданшьегүй манан улаан наранай элшэдэ хайлан дэгдэжэ, урдамнай боро газар нэмжышэбэ. Гартаа абажа үзэнэбди: зөөлэн. Евсей Макарович үнэрдөөд абана.

— Үглөөгүүр тарилгаяа эхилхэбди. Мүнөө тарилгымнай бүхы талмай бэлдэгдэнхэй. Үрэһэмнай хүсэд дэбтээгдэнхэй.

Маанарһаа тээ саана Т-38 трактор, хажуудань сеялкэ харагдана. Дүрбэ-табан хүн тракторай тэргэ тойрон обоорoлдонод.

Павлов абяагүй ябаһан аад лэ, досоогоо хаажа ябаһан ямар нэгэ бодолоо үргэлжэлүүлнэ:

— Газар хүндэл адли анхаралда, бүришье инаг дуранда дуратай юм. Дураяа хүсэдөөр үгөө хадашни гаргаһан ажал хүдэлмэриисини харюулхал... Газартаа зарим нэгэнэй хайша хэрэгөөр хандадагые харахадаа зосбомни харлашахадал гэхэ. Нэгэтэ поли дээрэ гарахадамни, залуухан тракторист машинаяа дүрбэдэхи скоростьдо оруулаад, плугаа һарьмайдуулан дээхэнүүр табяад, тооһо татуулжа ябаа һэн. Тэрэмни нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг эрхим трактористнарай тоодо оронһон хүбүүн байшоо бэлэй.

Саашаа алхалнабди. Тэгшэ боро газарай барагдахагүй хизаартайдал һанагдана. Гайхажа ябаһан хадаа тэсэжэ ядабаб:

— Юундэ боро үнгэтэй юм бэ?

— Аа, нэгэ шалтагаан байгаа бээзэ. Нүхэр, эндэшни агрономой эрдэм тухай хэлэхэ болоно. Энэ жэлдэ 530 тонно наг шэбхэ, гектар бүри зургаан центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаабди. Түрүүшээр минеральна үтэгжүүлгэ бага гү гэжэ һанагдаха, теэд бидэнэр мэргэжэлтэдээр зүбшэлдэжэ, дүршэлтэй хүнүүдээр хөөрэлдэжэ үзөөд, иимэ тоо дээрэ тогтообди. Иимэл холисотой хадаа газарнай борохон үнгэтэй болоо даа,—гэжэ Павлов хүхюутэйгөөр энеэнэ.

— Тиихэдэ 135 гектарайнгаа зуунь ёһотойгоор лэ уһалаабди,—гэжэ нэмээхэдэнь, бидэнэр урдаа тулаһан уһатай ханаабые һүрэн дабанабди. — Үлэһэн 35 гектарнай шиигээр дутахагүй.

Өөрынгөө хүдэлмэри тухай Евсей Макарович бэлэн, хүнгэн, юрын лэ ажал тухай хэлэһэндэл ярина.

Газар хүнэй ажалые дүүрээр харюулна. Газар бүхы баялигаа элбэг дэлбэгээр хүнэй гар руу дэлгэнэ. Нёдондо Евсей Макаровичай бригадада 142 гектарай га бүриһөө 135-аад центнер свёкло абтаа һэн. Тиихэдэ ургуулагдадаг нэгэ центнер свёклын өөрынь үнэ сэн 72 мүнгэндэ хүрөө. Энэ тоо муу гү, али һайн гү? Харюунь: хамта дээрэнь хаража үзэхэдэ, колхоздонь нэгэ центнер свёклын өөрынь үнэ 92 мүнгэндэ хүрөө юм!..

Евсей Павлов бага наһанһаа хүдөө ажахыда дуратайгаар хүмүүжэһэн байгаа. 1957 ондо МТС-үүдэй бүхы техникын колхозуудта худалдагдахада өөрынгөө МТС-тэ трактористаар хүдэлмэрилжэ байһанаа түрэл колхоздоо үлэбэ. Иигэжэ шиидхэхэдэнь зарим нүхэдынь, танилнуудынь урдаһаань нюдөө ехэ болгожо, «колхозник болоод яаха хүмши? тээ тэрэ саахарай заводто эрхим механизаторые тэбэрин абахал» гэлдэн, һалагшагүй бэлэй. Тэдэнэй «заабариие», нөгөө талаһаань харахада, буруушаажа баһал аргагүй. Юундэб гэхэдэ, колхозой ажахы һула, олзо доход гэжэ байхагүй, гүрэнэй хармаанһаа мүнгэ «урьһаар» абажа һурашанхай. Иимэл һэн даа бодото дээрээ түрэл нютагайнь байдал. Теэд Павлов колхоздоо ганса газар ажалда дуратайһаа үлөө бэшэ. Колхозойнгоо ажахы яажа, ямар аргаар өөдэнь ургахаб гэжэ залуу хүбүүн һанаата болон ябадаг байгаа бшуу.

Тэрэ жэлдээ өөрөө свёкло ургуулдаг бригадада оруулагдаа һэн. Свекло үйлэдбэрилгэ тиихэдэ ажахын шэнэ һалбари байгаа. Бүхы хүдэлмэри ганса гарай балсангай хүсөөр хэгдэдэг гээ хада тоншье буруу болохогүй.

Евсей Павлов свёкло үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэдэг механизаци тухай тусхай номуудые уншажа эхилбэ, мүн агротехникээр һонирхобо. Удангүй Евсей ехэ гайхаба: свекло тарихаһаа эхилээд ургаса абаха болоторнь хэрэглэгдэдэг ямар олон элдэбын машина бии юм гээшэб!

1962 ОН. Евсей Павлов бригадираар томилогдобо.

Тэрэ үбэлдөө хүйтэн һалхиндашье Павловай бригадынхид ерээдүй тарилгынгаа талмайда наг шэбхэ зөөжэ үнгэргэбэ, саһа тогтообо. «Комплексно оньһожоруулга хэрэглэжэ, агрономиин эрилтын ёһоор свёклоёо ургуулхые оролдоо хада олзо доход энэ культура үгэхэ, свёклошье «нэрэтэй түрэтэй» болохо»,—гэжэ бригадир үдэр бүхэндэ хэлэгшэ бэлэй.

Намаршье хүрэжэ ерэбэ. Эрид тиихэдэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз свёклын ургасаһаа

түрүүшынхеэ олзо доход оруулаа һэн. Бүхы дээрээ 37 мянган центнер свёкло абтаба. Павловай бригада бултанһаа ехэ амжалта туйлаа.

Олоной баярлахада, гансал Евсей шэбшэлгэтэй һууба. «Оньһожоруулгамнай үшөө хүсэд бэшэ. Центнер свёкло үйлэдбэрилгын үнэ сэн хүндэ, өнөөнһөө болоожо хүнүүд бага түлбэри абана»,—иимэ бодолнууд тухайгаа колхозойнгоо партийна организациин секретарьта һанаһанаа дууһыень хөөрэбэ.

Удангүй Евсей Макарович Павлов холын Кубаньда Эхэ орон соогоо суурхажа байһан свёклын үндэр ургаса ургуулдаг шэдитэ мастер Светличный гэгшэдэ дүй дүршэлэй түлөө айлшалба.

— Светличнытэй удаан хөөрэлдэжэ шадаагүйб: СССР-эй Верховно Соведэй депутат Москвада Верховно Соведэй сессидэ ошоходоо байгаа. Намайе бригадынгаа гэшүүдтэй танилсуулжа, туһа хүргэхые гуйба. Кубаньда арбан хоног үнгэргэһэндөө шаналнагүйб,—гэжэ Евсей Макарович хэлэнэ. —Светличнын бригадын гэшүүн бүхэн «академик» гэлтэй.

Павлов Кубаньһаа дали ургаһандал ерэбэ. Бусаһанайнгаа хойто үглөө бригадынхидаа суглуулжа, үзэһэн хараһан тухайгаа тобшоор хөөрэжэ үгөөд, ажалайнгаа дутын түсэбүүдые хамтадаа табибад.

Түбхын түрүүн тарилгынгаа талмайе комплексно оньһожоруулга хэрэглэхэ аргатайгаар бэлдэхэ гэжэ тэдэнэр хэлсээ юм. Жэшээлхэдэ, сеялкэ нэгэ шугамаар табижа, ургасые нөгөө жэгдэхэнээр ургуулхын тула (хожом бусад машинануудые хэрэглэхэдэ һайн байдаг) тэгшэ талмай хэрэгтэй. Теэд Бэшүүрэй тала тэгшэ бэшэ. Павловай бригада тарилгынгаа талмайе тэгшэлхын тула нүхэ солоо руу ондоо тээһээ хүрьһэ асаржа хээ. Зарим болдогууд отологдоо. Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр хэрэглэгдэдэг болобо. Тиихэдэ ажалай журам бэхижүүлэгдээ һэн.

Павлов Кубаньдахи холын нүхэрэйнгөө ёһотой һурагшань болоожо шадаа. Тэрэл 1964 ондо эндэ гектар бүриһөө 164-өөд центнер свёклын түмһэ абажа шадаа! Бэшүүрэй аймагта үзэгдөө харагдаагүй ургаса!

Иигэжэ хүнүүдэй зүрхэндэ энэ ургамалай арга боломжо тухай түрүүшын этигэл түрөө юм. Этигэл—илалтын табсангай эгээ бэхэ, хэсүү шатань.

Энэ амжалтынгаа түлөө Евсей Макарович Арадай ажахын амжалтые харуулһан бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо, медаль шанда хүртөө юм.

...Бидэнэр, Евсей Макарович Павлов, колхозой парткомой секретарь Абрам Семенович Перелыгин гэгшэд бригадын заахан гэр соохоно һуунабди. Түсэбүүд тухайгаа Евсей Макарович иигэжэ хөөрэнэ:

— Гектар бүриһөө 150-яад центнерһээ бага бэшые абахаар хэлсээбди. Үрэһээ тарилгада нариинаар, агрономиин эрилтын ёһоор бэлдэжэ, һайнаар элдүүрилэгдэһэн газарта тарибабди. Иигээд лэ нэмэлтэ тэжээл оруулжа эхилхэбди.

* * *

Свёклын үндэр ургасын суута мастерай ажалай баатаршалгые манай Советскэ правительство үндэрөөр сэгнэжэ, энэ хабар Евсей Маракович Павловые дээдэ хайраар—Ленинэй орденоор шагнаа. Һаяар нютагаархидынь СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэдээ Евсей Макаровичые нэрлээд, Павлов гүрэн түрын хүдэлмэри нэрэтэй түрэтэйгөөр гүйсэдхэхэ гэжэ найдуулаа юм. Иимэл хүнүүдэй түлөө бидэнэр дуугаа үгэхэбди, иимэл хүнүүдтэ бидэнэр найдан этигэнэбди.

К. ИЛЬИН,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. М. Павлов.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Студентнэрэй национальна үдэр

АЛЖИР. (ТАСС). Алжирта студентнэрэй национальна үдэр тэмдэглэгдэдэг. Алжирай студентнэр, хүбүүд болон басагад, Национальна сүлөөрэлгын фронтын уряагаар 1956 оной майн 19-дэ хэшээлээ хаяад, Алжирай сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэлшэдэй отрядтай нэгэдэхын тула университедһээ, колледжнүүд ба һургуулинуудһаа гаража ошоһон юм.

Энэ ойтой дашарамдуулан, Алжирай студентнэрэй национальна холбооной тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: политическэ элэбхитэй хүсэн болоһон Алжирай студентнэр мүнөөшье оронойнгоо ниитын ба социальна ажабайдалда шухала үүргэ дүүргэнэ. Эдэнэр оронoй ерээдүйн бэеэ дааһан байдалай аша туһада харюусахаар национальна политикые мүнөөшье дэмжэнэ.

Вашингтоной студентнэр буһалгаална

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Мадисон городой студентнэрэй митинг дээрэ гүрэнэй департаментын дүрбэн түлөөлэгшэ үгэ хэлэхэ зуураа, Вьетнамда эсэргүү Холбоото Штадуудай ээрхэг түримхэй ябуулгые зүбтүүлхэ гэжэ оролдоһон байна. Висконсинска университедэй студентнэр эдэ түлөөлэгшэдые «худалшад» гээшэт гэһэн хашхаралдаагаар угтаба. Вашингтон Зүүн-Урда Азида «амгалан байдал ба демократи» хамгаална гэһэншүүгээр хэрэг ушарые тайлбарилха гэжэ хуулиин газарай тэдэ түлөөлэгшэдэй убайгүй бүдүүлиг ааша гаргахадань, зал соо байһан 300 студентнэр ташаганаса өнеэлдээд, «худлаар хэлэнэт» гэжэ хашхаралдаба.

105 мянган хүн бодхуултаа

ХАНОЙ, майн 20. (ТАСС). 1965 ондо Урда Вьетнамай хархис армиһаа, сэрэгэй түхэлтэй частьнуудһаа 105 мянган хүн бодхуултаһан юм. Энэнь 1964 онойхиһоо хоёр дахин олон байна. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1966 оной гурбахан һара соо Сайгоной армиһаа 18537 хүн бодхуултаа гэжэ бүридхэлдэ абтаһан. Оронoй урда провинцинуудта байдаг частьнуудһаа бодхуултагшад энэ тоодо оронoгүй.

Вьетнамай Демократическа Республика. Нгеань провинцидахи арадай милициин хэдэ хэдэн сэрэгшэд американска агаарай дээрмэшэдтэй дайлалдаха үедөө габьяа гаргаһанайнгаа түлөө, унагаагдаһан самолёдуудһаа парашюдаар бууһан лётчигуудые бариһанай түлөө һаяхан правительствын шагнал хайрануудта хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай милициин сэрэгшэд сэрэгэй һуралсал хэжэ байна.

БИА—ТАСС-ай фото.

Да-Нангда—хоер засаг, Гуэдэ „зэбүүрхэлгын үдэр“

ХАНОЙ, майн 20. ТАСС-ай корр. Е. Кобелев иигэжэ дамжуулба:

Да-Нангда үсэгэлдэр шанга тулалдаанууд болоо. Сайгоной премьер Нгуен Као Ки гэгшын тала баридаг сэрэгүүд патриодуудай хэрэм болгогдоһон һүмэнүүдые добтолбо. Гуэгэй радиогой дамжуулһан мэдээнүүдэй ёһоор, тэдэ һүмэ хиидүүд дотор 5 мянга шахуу зэбсэглэмэл солдадууд, буддистнууд хоргодоһон байгаа. Һүмэнүүдые добтолгодо танкнууд хабаадаа. Һүмэ хиидүүдэй оршон тойронхиие хааһан баррикаданууд дээрэ буддистнуудай табан үнгэтэ тугууд хиидхүүлэгдээ. Сайгоной командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэрэй байлдаануудай үедэ табан хүн алуулһан, 70 хүн шархатаһан байна. Гэхэ зуура, буддистнуудай дамжуулһан мэдээнүүдэй ёһоор, бүри олон хүн гэмтэһэн болоно. 60 мянган зонтой энэ хотодо хоёр засаг тогтоо.

Оронoй хойто зүгтэ буһалгаалан бодоһон хоёрдохи хото—Гуэ Нгуен Као Ки гэгшын сэрэгүүдээр Да-Нангһаа таһалагдаад байна. Тус хотодо сэрэгэй байдал соносхогдоо. Бэеэ хүсэһэн хүнүүд барандаа зэбсэглэнхэй. Гуэгэй радио марш дуунуудые, илалта түйлатараа тэмсэхыень хүн зониие уряалһан уриануудые дамжуулна. Мүнөөдэр энэ хотодо «зэбүүрхэлгын үдэр» соносхогдоо. Эдэ мүрнүүдэй бэшэгдэхэ үеэр Гуэгэй радио правительствада эсэргүү митинг дамжуулба. Митингдэ хабаадагшад—правительствада эсэргүү студентнэрэй, эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, буддистнууд, буһалгаалан бодоһон армейскэ корпусой офицернууд Да-Нангын хүн зондо эсэргүү зэрлиг муухай ааша дахинаа гаргаһан Нгуен Као Ки гэгшын бүлэгүүдые зэбүүрхэн хараана.

Һандааха бэшэ, зохёон байгуулха

ВАШИНГТОН, майн 20. (ТАСС). США-гай оборонын министр Р. Макнамара Монреаль хотодо зарлагдаһан американска газетэнүүдэй редакторнуудай бүлгэмэй гэшүүдтэ үгэ хэлэхэдээ, бүхы американ хүбүүд, басагадые хоёр жэлэй болзороор татажа, бүгэдэ ниитын сэрэгэй ба ажалай алба хүүлэхэ һэмди гэбэ.

Макнамарын энэ дурадхал эдир американецуудай дунда ехэ зэбүүрхэл, буруушаал үүдхээ. «Студентнэр—демократическа обществын түлөө» гэһэн эмхи үсэгэлдэр тунхаглаһан мэдүүлгэ дотороо: дайн дажарта бэшэ, харин амгалан хэрэгтэ хаба шадалаа гаргаха арга боломжо американ хүбүүд, басагадта олгохыень США-гай правительствые уряална. «Хэрбээ өөһэдөө шэлэхэ эрхэ американска залуушуулда президент Джонсоной олгоо һаань, манай эдир үетэн һандаргалга һүйдхэлгын бэшэ, харин зохёон байгуулгын замые, тамалалга, хюдалгын бэшэ, харин гэгээрэлэй ба туһаламжын замые шэлэхэ байха» гэжэ тус эмхиин национальна секретарь Поль Бас мэдүүлбэ.

Конгын парламентын шиидхэбэри

ПАРИЖ, майн 20. (ТАСС). Конгын (Леопольдвиль) парламентын депутадуудай палата агсан премьер-министр Моиз Чомбейн ойроо хүртэхэгүй парламентска эрхые хаһаба.

Франс Пресс агентствын корреспондентын Леопольдвильһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, иимэ шиидхэбэри гаргахын түлөө 96 депутат дуугаа үгэһэн, 9 депутат буруушааһан байна.

Чомбе Брюссельдэ, Парижда ошоод байхадаа, «правительствада харша» үгэнүүдые хэлээ, энэ аяг аашыень зүбшэн хэлсэгты гэжэ депутадуудай палатада президент Мобутын хандаһанай һүүлээр Чомбейн ойроо хүртэхэгүй эрхэ хаһаха шиидхэбэри гаргагдаа.

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГА

Республикымнай промышленна барилгануудай нэгэн—Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилгашадай тосхоной клуб һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Болохоёо байгаа СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулагдаһан уряалга, депутадта кандидадуудай намтар болон ажал ябуулгые тобшохоноор бэшэжэ, тэдэнэй фото-зурагуудтайгаар хэблэгдэһэн хуудаһанууд ханаар няагданхай.

Энэ үдэр, майн 18-да, тус тосхоной һунгагшад клубтаа сугларжа, өөһэдынгөө коллективһээ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн, СССР-эй транспортна барилгын министр Евгений Федорович Кожевниковтэй уулзабад.

Тус комбинадай барилгын организациин парткомой секретарь нүхэр Бояркин уулзалгын суглаа нээхэ зуураа, Совет Конституциин болон социалис демократиин ёһо гуримаар совет граждануудай эдлэдэг үргэн эрхэ түлөө тухай тобшохоноор тогтоо. Удаань СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай амжалтаар угтахын, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй улам үргэдэжэ байһан тухай элидхэбэ.

Удаань депутадта кандидадай этигэмжэтэн нүхэр Вставский үгэ абажа, Кабанскын һунгуулиин 522-дохи округһоо Национальностьнуудай Соведтэ һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр Е. Ф. Кожевниковэй ажал ябуулга тухай хөөрэжэ, һунгагшадтай танилсуулаа. Һунгалтын үдэр нүхэр Е. Ф. Кожевниковэй түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин главна инженер Л. М. Люда-лун, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй гүрбадахи филиалай хүдэлмэришэн А. Ф. Чирков, Сэлэнгын индустриальна техникумэй багша Г. В. Гладков болон бусад үгэ хэлэхэдээ, депутадта кандидат нүхэр Е. Ф. Кожевниковэй һунгагшадай этигэлые харюулжа шадаха байһанда найданабди гэжэ мэдүүлбэд. Тиихэ зуураа, комбинадай барилгада һаад хэдэг дутагдалнуудые дурдажа, барилга хурдадхаха, эндэхи техникумэй һуралсалай шэнэ байшан бариха хэрэгтэ туһалха эрилтэ табиһан байна.

Депутадта кандидат нүхэр Е. Ф. Кожевников һунгагшадай зүгһөө үзүүлһэн ехэ этигэл найдабариие бэелүүлхын, хани халуун уулзалга дээрэ хүсэһэн һанамжануудыень хүсэлдүүлхын түлөө шармайн оролдохо байһанаа элирхэйлбэ.

А. ХАЛТУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын зал соо.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ВЫСТАВКЭ

Улаан-Үдын научно-техническэ пропагандын байшан үргэн хэрэглэлэй эдлэлнүүдые харуулха выставкэ анха түрүүшынхеэ эмхидхэhэн байна. Советскэ Союзай, арадай демократиин оронуудай хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэдэй түрүү дүй дүршэлые шудалхын, шэнэ янзын hайн hайн хубсаhа шэлэн абажа, тэрэниие оёдог болохын зорилгоор тус выставкэ эмхидхэгдэhэн байна. Выставкэ хадаа совет хүнүүдтэ гэнсахан hайн шанартай хубсаhа, гутал болон үргэн хэрэглэлэй эд бараа үгэхэ гэhэн уряа доро үнгэргэгдөө. Тиимэhээ манай хүнгэн промышленностиин предприятинуудай оёжо, нэхэжэ гаргаhан хубсаhан hайн, гоё, шанар hайнтай, үнэгүй байха зэргэтэй ха юм.

Выставкэдэ үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг республикымнай 10 предприяти хабаадалсаhан байна. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын оёдолой фабрика, «Труд», мүн Галуута-Нуурай оёдолой фабрика, Улаан-Үдын трикотажна фабрика, Хяагтын трикотаж нэхэлгын фабрика, Кировэй нэрэмжэтэ завод, валенка дарадаг фабрика, «Ремобувь» комбинат, «Росторгодеждын» бааза болон бусад оролсоно. Новосибирск, Омск, Нижний Тагил, Калинин, Усолье-Сибирск, Хабаровск, Казань городуудта болон Польшо, Австри, Болгари, Францы, Румыни, Хитад, Вьетнам, ГДР гэхэ зэргын хари оронуудта оёгдоhон хубсаhан выставкэдэ табигдан харуулагдаhан байха юм.

Республикымнай эдэ предприятинууд оло янзын хубсаhа выставкэ дээрэ табяа. Тэдэ предприятинуудай нэхэдэг, оёдог хубсаhан арад зондо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэнь элдэб модельтэйгээр гаргагдадаг болоhоороо hайшаалтай.

Оёдолой предприятинуудай главна инженернүүд, мастернууд, оёдолшод болон зарим арад зон выставкэдэ табигдаhан зүйлнүүдые дүрбэн үдэрэй туршада тон наринаар шэнжэлэн үзэжэ, ямар хубсаhа гаргадаг болоо haa hайн байhан тухайнь өөhэдынгөө hанамжа дурадхалнуудые оруулhан байха юм. Тиихэдэ «Труд» фабрика яhала hайн фасонтой хубсаhа оёно. Гэбөөшье, үхибүүдэй плати оёходоо тон баазаар гаргана. Тэрэниие наринаар оёо хада hайн байгаа гэгдэнэ. Валенка паараараа хоёр ондоо байдаг. Мүн хэлбэри муутайгаар хэбтэ сохигдодог, зарим гутал тэгшэ бэшэ—нимгэн зузаантай, хүл хабшадаг байhан дутагдалтай.

Гадна Министерствын предприятинууд нэгэ янзын хэлбэритэй хубсаhа гаргана. Тэрэшэлэн үхибүүдэй хубсаhан хомор, дутамаг. Зарим хубсаhан хүнүүдэй hанаhанда хүрэхөөр бэшэ байжа, гологдодог. Бүдөөр оёгдоhон хубсаhанай үнгэ гааруулагданагүй.

Хэрэгһээ гараhан, арад зондо хэрэглэгдэхэеэ болиhон зарим зүйлнүүдые гаргалга болюулха тухай hанамжанууд оруулагдаа.

Улаан-Үдын научно-техническэ пропагандын байшан шэнэ, түрүү арга шадабари нютагайнгаа предприятинуудта үргэнөөр нэбтэрүүлхын зорилгоор байгша оной июль hарада эдеэ хоолой продуктнуудые, август hарада мебель үйлэдбэрилдэг предприятинуудай гаргаhан зүйлнүүдые харуулха выставкэнүүдые эмхидхэхэ байна.

Гадна барилгын шанар hайжаруулха талаар Эрхүүгэй, Ангарскын барилгашадые хабаадуулhан конференци энэ ондо үнгэргэгдэхэнь.

Юрын хүн тухай

ХҮНДЭТЭ АЙЛШАН

ЭНЕЭБХИЛҺЭН, урин шарайтай табяад наhанай нэгэ эхэнэрые Сэлэнгын аймагай Тохой тосхондо үглөө бүхэндэ харахат. Тэрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой почтальон Мария Дараевна Гармаева гээшэ. Энэ эхэнэр айл бүхэндэ бэшэг, хэблэлнүүдые тарааhаар арбан жэл боложо байна. Мүнөөшье Мария Дараевна Арбузова тосхоной хонишод, hаалишадта, полевой станай механизаторнуудта газетэ, журналнуудые абаашажа үгэнэ.

— Бидэнэй, почтальонуудай ажал ехэ болонхой,— гэжэ Мария Дараевна хөөрэдэг. — Үдэр бүхэндэ гурбан почтово сүүмхэ газетэ, журнал, бэшэгүүдые тараанаб. Мүнөө айл бүхэн хэблэл захидаг болонхой.

Нүхэр Гармаеватай ушархадаа, хэдэн асуудал hурабабди.

— Зарим айлнууд 5—6, 10—12 ондо ондоо газетэ, журнал захижа абана. Хонишон Нимбу Цыбикжапович Цындуевые абаад үзөөл даа. Тэрэ арбан ондоо хэблэл абадаг. Урдандаа хоёр-гурбан ондоо газетэ асаржа, почтово хайрсаг соонь хэжэрхёод, саашалдаг hаабзаб. Мүнөө тиимэ юумэ болигдоо. Айлнуудай абадаг журнал, газетэнүүд ганса бишыхан хайрсагта багтахаяа болинхой. Эдэ олон сүүмхэнүүдые үргэлхын аргагүй болоходонь, колхоз мори үгөөд байна.

Үнөөхи хонишон Нимбу Цыбикжапович Цындуевай гэр булынхид тухай hонирхоод, почтальонтой хамта тиишэ ошобоб.

Үдын эдеэнэй үе байжа, эзэнтэй гэртэнь золгобобди. Эндэ хонишон Мария Тогочиева hууба. Нимбу Цыбикжаповичай ехэ басаган Зина хонидоо туугаад бэлшээридэ гараhан байба. Валерий хүбүүниинь машинын жолоошон, аян замда гаранхай. Тиихэдэ хоёр бага хүбүүдынь, үшөө нэгэ басаганиинь hургуулида hурана.

Одоошье Мария Дараевна сүүмхэеэ уудалжа оробо. «Сельская жизнь», «Правда Бурятии», «Комсомольская правда», «Молодежь Бурятии» газетэнүүд гаргагдана. Тиихэдэ үхибүүдэй уншаха хэблэлнүүд «Мурзилка», «Пионер», «Пионерская правда» гэжэ газетэ, журналнууд стол дээрэ табигдажа, багашуулыень баясуулба. Мүн энэ айлайхи «Сельская школа», «Крестьянка» гэжэ журналнуудые таhалгарлагүй абажа байдаг заншалтай.

Энэ хонишон айлайхи эдэ олон хэблэлнүүдые хэзээ уншажа захадань гарадаг юм ааб гэжэ hанагдаа hэн. Теэд эдэмнай уншахаhаа гадна, хамаг хэрэгтэй юумэнүүдээ ойндоо хадуужа, тэмдэглэжэ абадаг зон байшоо.

Жиирэй хонишон хүнэй хамаг түрүү юумээр, жэшээнь, сабшалан, хадалан үhалха хүдэлмэрөөр hонирхожо, түрүү дүй дүршэлые халан абажа байдагынь ехэл hайшаалтай.

— Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилго партиин XXIII съезд дээрэ табигдаад байна, — гээд Нимбу Цыбикжапович хөөрэжэ эхилбэ. — Тиин мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө ерэн хурьга абахамнай гээшэ ха. Хонин бүриhөө 2 килограмм 700 грамм нооhо хайшалха түсэбтэйбди. Теэд үшөөл бага. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула, түбхын түрүүн, элбэг тэжээл хэрэгтэй. Хурьгаяа хүхүүлдэг нэгэ эхэ хониндо сүүдхэдээ 1,8 килограмм үбhэ, 300 грамм концентрат, 8 килограмм силос үгэхэ хэрэгтэй. гээд «Овцеводство» журналда бэшэгдэнэ. Теэд бидэ ойрдоол 500—600 грамм үбhэ, нэгэ бага концентрат үгэнэ хаямбибди.

Нүхэр Цындуев сабшалан hайжаруулха hарын ябаса тухай асуудалаар ходо hонирходог байба.

...Нимбу Цыбикжаповичтай үдэшэндөө hуухадаа. хонидой үүлтэр hайжаруулха тухай асуудалаар hонирхон хөөрэлдэнэбди. Ставрополиин, Шэтын хонишодой hони hонин дүй дүршэл тухайда тэрэ хөөрэнэ. Эдэ бүгэдые «Овцеводство» гэжэ журнал сооhоо мэдэжэ абапан, хайшан гээд өөhэдынгөө ажал дээрэ хэрэглэхые бодомжолhон байха юм.

Тэрэнэй басаган баhал хонишон. Зина Цындуеватай хөөрэлдэнэбди.

— Хүдөө ажахын техникумдэ орохые бэлдэжэ байнаб,— гээд тэрэ хөөрэнэ. —«Крестьянка» журнал уншажа, үнгэрэгшэ жэлдэ хони хайшалалгаар Россин Федерациин чемпион, Ставрополиин ажалшан Таисья Клышевич тухай hонин статьятай танилсабаб. Манайда иимэ бэрхэ хайшалагшадай олон болоо haaнь hайн байгаа,— гэжэ тэрэ тобшолол хэнэ.

Энэ айлайхиhаа бусахадаа, Тохой тосхондо hүбэлгэн бэрхэ, эрдэм номтой, ажалша бүхэриг хүнүүдэй, Нимбу Цыбикжапович Цындуев шэнги хүнүүдэй олон байhандань баясажа ябаа бэлэйб. Тиихэдээ манай совет хэблэлэй тиимэ ехэ үүргэтэй байhые, энэ хэблэл тараадаг жиирэй ажалша эхэнэр Гармаева мэтын почтальонуудай ямар ехэ аша туhа хэдэг байhан тухай үшөө дахин досоогоо баталан хадуунаб.

Эндэхи Тохой тосхоной ажалшад хамта дээрээ зургаа мянга гаран түхэригэй хэблэл захижа абана гэбэл, энэ минии бодомжые бүришье баталжа үгэхэл.

Үдэр хоногууд ошожол байдаг. Теэд үдэр бүхэндэ почтын сүүмхэтэй эхэнэр—Мария Дараевна Гармаева газетэ, журналнуудые — совет хүнүүдэй ажалай баатаршалга тухай мэдээсэлнүүдые, ажалай дүй дүршэлые, эрдэм соёлые үдэр бүри айл бүхэндэ дэлгэрүүлжэ ябадаг.

С. ЛАМАЖАПОВ.

Спорт

БОКС

СУГЛУУЛАГДАМАЛ КОМАНДЫН КАНДИДАТ

БОКСЫН hургуули манай орондо эгээн түрүүшынхеэ Агууехэ Октябриин социалис революциин hүүлээр эмхидхэгдэhэн түүхэтэй. 1926 ондо эгээн түрүүшынхеэ боксоор СССР-эй түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөн үнгэргэгдэhэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо жэл бүхэндэ энэ наадан үнгэргэгдэдэг болоhон байна.

Мүнөө үедэ Россин Федерацида 170 мянган хүн боксын мүрысөөндэ хабаадалсажа ябадаг. Манай ороной боксёрнууд —арhан бээлэйн ёhотойл эзэд боложо ябаhан Александр Засухин, Виктор Бытров, Виктор Агеев, Александр Изосимов, манай буряадай боксёрнууд Владимир Сафронов, Велингтон Баранников болон бусадай нэрэнүүд түби дэлхэйдэ мэдээжэ болонхой.

Һүүлэй үедэ Россин боксернууд уласхоорондын олохон мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ, холо ойгуур суурхуулжа эхилэнхэй.

Байгша оной март hарада РСФСР-эй суглуулагдамал командын боксёрнууд Сүлөөтэ аралай—Кубын хэдэн городуудта хүрэжэ, нүхэрэй ёhоной гурбан уулзалга үнгэргэhэн юм. Түрүүшын уулзалгын Гавана городто үнгэргэгдэхэдэнь, боксдо дуратай 19 мянган хүн тэндэ сугларhан байна. Тиихэдэ Кубын боксернууд энэ уулзалгаяа 7:3 гэhэн тоотойгоор шүүhэн юм. Удаадахи уулзалгын Камагуэй городто болоходо наадан тоо 5:5 болгогдоhон байна. Гурбадахи уулзалгаяа Санти-

яго де Куба городой боксернуудтай үнгэргэhэн манай суглуулагдамал командынхид эндэ 6:4 тоотойгоор шүүhэн байгаа.

Кубын республикын боксёрнууд Польшо, Болгарида айлшалхадаа, уулзалгануудаа 6:4 тоотойгоор шүүжэ гараhан байна.

Сүлөөтэ аралай түлөөлэгшэд харюугай наада үнгэргэхөөр май hарада манайда ерэhэн байна. Эдэнэр гурбан уулзалга үнгэргөө. Манай айлшад түрүүшынгээ наада Орджоникидзе городто, РСФСР-эй суглуулагдамал командатай үнгэргөө. Эндэ РСФСР-эй боксёрнууд hайнаар наадажа, уулзалгаяа 6:2 гэhэн тоотойгоор шүүhэн. Кубын бэрхэ боксер (дундуур шаг шэгнүүртэй) Андрес Молинатай 1965 ондо СССР-эй, РСФСР-эй чемпион болоhон Станислав Кирсанов наадахадаа, арай шамай шүүhэн байгаа. Гаванада болоhон уулзалгада Станислав шүүгдэhэн юм. Холоhоо ерэhэн айлшад хоёрдохи уулзалгаяа Махачкала городто ерэжэ, Россин нүгөөдэ суглуулагдамал командын боксёрнуудтай мүрысөө. Айлшадай түлөөлэгшэ А. Молинатай Москвагай түлөөлэгшэ Валерий Монякин наадахадаа нокаудта орожо шүүгдэшэhэн байна. Командын дүн гаргахада, РСФСР-эй боксернууд энэ уулзалгаяа 5:2 тоотойгоор шүүжэ гараhан.

Һүүлшын гурбадахи уулзалга Грозный городто болоо. Сүлөөтэ аралай мэдээжэ боксер А. Молинатай манай Буряадай республикын боксер, СССР-эй спортын мастер Яков Цуй-ю-сен наадаhан байна. Манай Яков нааданай эхилэн сасуу нүхэртөө добтолжо оро ороhоор шүүбэ.

Сүлөөтэ аралай боксернуудтай мүрысэхэ нааданда РСФСР-эй суглуулагдамал командада оруулагдаhан боксернуудай дундаhаа Александр Шашков, Александр Изосимов, Виктор Агеев болон бусад hайн амжалта туйлаhан. Яков Цуй-ю-сен ороной суглуулагдамал командын гэшүүндэ кандидат боложо оруулагдаба.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яков Цуй-ю-сен.

ДУУНАЙ КОНКУРСДО ОЛООРОО ХАБААДЫТ

Совет үеын дуун өөрынгөө түхэл маягаар, тематикын талаар элдэб янзын байдаг. Дуугүйгөөр хэншье ажаллажа, ажаhуужа шададаггүй. Дуун, хэнэйшье мэдэhээр, хүнэй ажалда урма зориг, хүсэ шадал нэмэдэг. Тиимэ тула гоё hайхан дуун арад зоной дунда дары тарадаг.

Июль hара соо Улаан-Үдэмнай гурбан зуун жэлтэй болохонь. Энэмнай үндэр наhан. Тон ехэ hайндэр дүтэлжэ байна. Энэндэ зорюулжа, Улаан-Үдэ городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет дуунай конкурс соносхоо hэн. Мэнэ hаяхан конкурсын жюри эндэ ерэhэн шэнэ дуунуудые хаража үзэбэ.

Удаан саг соо хэлсээн, зүбшөөл боложо, жюриин гэшүүд «Май», «Үргы» ба «9-дэхи номер» гэhэн тэмдэгтэйгээр бэшэгдэhэн гурбан дуунуудые олониитынгөө hанамжа дурадхалые дуулаха хүсэлтэй, радио болон телевиденеэр дамжуулхыень дурадхаа. Манай хотын алдар сууе магтаhан аялгата дуунууд үшөөл үсөөн бэшэгдээд байна.

Тиимэ тулань Улаан-Үдэ хотымнай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет энэ конкурсын болзорые үшөө сааашань hунаажа, июниин 15 болотор үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэв. Конкурсын гурим тухай тобшохоноор hануулая.

Конкурсдо композиторнуудшье, уран hайханай мэргэжэлтэдшье, болоод юрэдөө дуунда дуратайшуул баран хабаадахадань болохо. Урдань хэблэлдэ гараагүй, дуулагдаагүй дуунууд мүн лэ абтаха.

Гар бэшэгээ конверт соо хээд, дээрэнь конкурсын тэмдэг табиха шухала, харин досоонь нэрэ обоогоо хүсэд бэшэхэ хэрэгтэй.

Гар бэшэг эзэндэнь бусаагдахагүй,—мүн аялгагүй ганса дуунай үгэнүүд конкурсдо абтахагүй байна.

Конкурсдо илажа гараhан дуунууд радио ба телевиденеэр дамжуулагдаха.

Конкурсдо олоороо хабаадалсахые уряалаад, тэдээндэ амжалта хүсэе.

Иигээд лэ үшөө ханхинама гоё дуунуудые композиторнуудhаа болоод поэдүүдhээ хүлеэгдэнэ.

С. ХАНДУЕВ,
горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таhагые даагша.

100.000.000 ОМОЛИИН ЖАРААХАЙ

КАБАНСК. Большереченскын загаhа үсхэбэрилдэг заводой хүдэлмэришэд намар байхидаа инкубатортаа омолиин түрьhэ табиhан юм. Мүнөө эдэнэрынь жараахай боложо эхилээ.

Һаянай заводой хүдэлмэришэд жараахайнуудаа дүтэ шадараарнь урдажа гарадаг Толбузиха горхондо табижа эхилбэ. Тиигэжэ эндэhээ үдэр бүхэн хэдэ хэдэн боошходо хэгдэhэн жараахайнууд автомашинаар абаашагдажа, горхондо табигдана. Толбузиха горхондо табигдаhан жараахайнуудынь Посольскын соерэмдэ ороод, дам саашаа Байгал далайдаа хүрэжэ шадаха юм.

Большереченскын загаhа үсхэбэрилэгшэд энэ жэлдэ Байгал далай руу зуун миллионhоо бэшэ омолиин жараахай табиха түсэб урдаа табина.

Б. ОЛЕНИН.

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ СУГЛУУЛАГШЫН БЛОКНОДҺОО

Абяагаа хатаба,
Амяа жэмыбэ.
Байда тодорhон,
Сойдо хатарhан,
Сууда орохон хүн.
Бороодо бохёорхо,
Хүйтэндэ хүлдэхэ.
Гай болоходо
Галаа алдаха.
Түй болоходо
Түрэлөө алдаха.
Гол бэе,
Годон толгой.
Зайда гартахагүй,
Заргада булигдахагүй.
Золтой ябахада
Зосоо дүүрэн,
Хонитой байхада
Хото садхалан.
Зутарhан хүн
Хубэлгада тудаха.
Золтой хүн
Зугаада тудаха.
Зүб үгэдэ зэмэгүй,
Зүрхэнэй зугаада адаряагүй.
Мэхэшэн мэдэгдэхэ.
Тагнуулшан танигдаха.
Нюурынь hайханшье haa,
Нюрганиинь бухэнтэй.
Ороходоо олзотой,
Гарахадаа гансагатай.
Сэсэн бодолтой,
Сүлдэрхэй ухаатан.
Тодхорто дайрагдаад
Толгойгоо таhарха,
Гасаланда дайрагдаад
Гараа таhарха.
Тоомтойхоноор hууха,
Тобтойхоноор хэлэхэ.
Тугаархан гараhан тугал,
Мүнөөхэн ургаhан мөөгэ.
Үй хахай,
Уhа нюдэн.

Урданай ошоhон юумые
Удалан байжа зугаалха,
Шэнэ hонин юумые
Шэнжэн шүүн хэлсэхэ.
Ухами шэнги уралтай.
Хэдэргэ шэнги хэлэтэй.
Үй түмэн зон сугларбал
Үймөөн болохо.
Үлгэндэ урилдажа гараха,
Дэлюундэ дэбhэлсэжэ шадаха.
Үншэрхэгүй үнэр,
Үгырхэгүй баян.
Харабсар мэтэ хабталзаха,
Бүргэд мэтэ бүртэлзэхэ.
Харатан хаажа шадахагүй,
Боротон боожо шадахагүй.
Холо газарай харгыда
Хүлэгэй hайниие таниха,
Хохидохо ядаха сагтаа
Нүхэрэй hайниие таниха.
Хоро үhөөгөө марталсажа,
Хоорондоо эбээ ололсобо.
Зэрлиг аашаяа орхижо
Зэлэ татамаар зугаалба.
Хүдэр бэетэн
Хүхюу үгэтэн.
Хүл хөөрсэг,
Мүр мөөрсэг.
Хүлөө тээхэ моритой,
Түлөө хааха хорёотой.
Хүлтэ юумэндэ хүсэгдэхэгүй.
Хоншоорто юумэнhээ
хойнотохогүй.
Һайн хүнэй
Һанаhан хэрэг бүтэхэ,
Һургаар hунгаhан-эрдэмтэй.
Буруугаар ябаhан-гэмшэлтэй.
Һургаалтай хүн hунгастай,
Һургаhан мори ябастай.
Эбдэжэ hураhан мундуугай
тэмдэг.
Эблүүлжэ hураhан эрдэмэй
тэмдэг.
Эбтэ хилэгүй,
Эрдэмдэ оёоргүй.
Эжэл морин
Ээндээ дуратай,
Эжы төөдэй
Ашадаа дуратай.
Эльгээ хатан энеэжэ
Элhэ мүргэн унаба.
Эрэ хүн эрдэмтэй хадаа
Эди шэди аргатайшье байха,
Эмээлтэ морин эрдэмтэй хадаа
Эршэ ехэ жэгүүртэйшье байха.
Ябаагүй хадаа хүрэхэгүй,
Ядаагүй хадаа ойлгохогүй.
Ябажа hураhан хүн
төөрилтэгүй,
Ябажа hураhан үхэр
мөөрэлтэгүй.
Ябаhан хүн
Ямаршье юумэ хараха,
Хэбтэhэн хүн
Хэрэггүй юумэ hанаха.

Д. МАДАСОН.

ШОНО ШЭЛҮҮҺЭН ХОЁРТОЙ ТУЛАЛДААН

Ленинградай областиин үнинэй ангуушан Михаил Васильевич Егоров нохойгоо дахуулаад, ой соогуур үнгэржэ ябаба. Ангуушанай уданшьегүй нуурай эрьедэ хүрэжэ ерэхэдэнь, хажуу тээнь, нуурай эгсэ эрье дээгүүр нэгэ шоно хандагай намнажа ябаба ха. Муушье буутай haa, шоные айлгаха юм байна гээд, арьяатаниие буудажархиба.

Гэнтэ дуулан гэhээнь, дахажа ябаhан нохойнь гангинашаба. Гэдэргээ эрьежэ харахадань, арбаад метр газарта томо гэгшын шэлүүhэн нохойдонь аhажа байгаа. Картечтээ патроноо hэлгэжэ, үгдэдүй байтарнь, шархатаhан мүнөөхи шононь тэрэ носолдожо байhан хоёрто ерэжэ аhашаба.

Егоровой шэлүүhые шагаажа буудахадань, тэрэнь хэды метр hүрөөд унашаба. Нүгөөдэ hомоороо шоныя тархи дэлбэ буудажархёо.

(ТАСС).

Хада ууланууд, hарьдаг үндэрнүүд уряална.
В. НИКОЛАЕВАЙ фотоэтюд.

ФУТБОЛ

ДҮРБЭН УУЛЗАЛГЫН УДАА

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй «Б» классай футболистнуудай дунда ээлжээтэ наадан үнгэргэгдэбэ. Эндэ шадамар бэрхээр наадаhан командануудынь урагшаа дабшажа, бусадтаа хүсэгдэхэеэ болибо. Уулзалгануудай үнгэргэгдэжэ эхилhэн сагhаа хойшо бэрхээр наадаhан Владивосток городой «Океан», Красноярскын «Локомотив», Прокопьевскын «Шахтёр» бүлгэмүүдэй футболистнууд мүнөөдөө нэгэшье командада шүүгдэнгүй тулалдажа ябана. «Океан» бүлгэмэй футболистнууд дүрбэдэхи наадаяа Находкын «Рыбак» командада ошожо үнгэргэхэдөө, талмайн эзэдые 1:0 тоотойгоор шүүhэн. Тиигэжэ эдэнэрнай дүн хамтаданъ долоон очкотой боложо, түрүүлhөөр түрүүлжэ ябана. «Локомотив» бүлгэмэй футболистнууд Благовещенскын «Амурые» 1:0 тоотойгоор шүүжэ, зургаан очкотой, хоёрдохи hуури эзэлбэ. Эдэнэр бүхы дүрбэн уулзалгаяа гэртээ—өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэhэн. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо шадамараар наадажа эхилhэн Прокопьевскын «Шахтер» мүн лэ зургаан очкотой болоhон. Эдэнэр дүрбэдэхи наадаяа Рубцовскын «Торпедо» командатай үнгэргэхэдөө 2:1 тоотойгоор шүүhэн байна.

Нүгөөдэ дүрбэн—Ангарскын «Старт», Эрхүүгэй «Ангара», Павлодарай «Иртыш», Новокузнецкын «Металлург» бүлгэмэйхид тус тустаа 5—5 очкотой болонхой, дүрбэ—долоодохи hуури эзэлнэ. Ангарскын «Старт» ээлжээтэ наадаяа Шэтын футболистнуудтай үнгэргэхэдөө, уулзалгаяа 2:2 тоотойгоор түгэсхэhэн. Эрхүүгэйхид манай «Сэлэнгые» шүүгээ hааб даа. «Иртыш» команда дүрбэдэхи уулзалгаяа үшөө үнгэргөөдүй ябана. «Металлургын» футболистнууд Киселевскын «Трудые» 1:0 тоотойгоор шүүгээ.

Наймадахи, юhэдэхи hуурида Шэтын, «Забайкалец», Семипалатинскын «Цементник» командануд гараба. Эдэнэр тус тустаа 4—4 очкотой болобо. «Цементник» ээлжээтэ наадандаа Бийскын футболистнуудые 3:2 тоотойгоор шүүжэ, урагшаа дабшаhан байна. Арбадахи, арбан хоёрдохи hууринуудые Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард», Рубцовскын «Торпедо», Благовещенскын «Амур» командануд эзэлнэ. «Авангард» бүлгэмэйхид дүрбэдэхи наадаяа үнгэргөөдүй.

Улаан-Үдын «Сэлэнгэ», Киселевскын «Труд», Находкын «Рыбак» командануд мүнөөдөө 2—2 очкотой болоhон. Һүүлшын hуурида Бийск городой «Прогресс» команда гарана. Эдэнэр ноль очкотой.

Манай «Сэлэнгын» командынхид табадахи уулзалгаяа Красноярскын «Локомотив» бүлгэмэйхидтэй үсэгэлдэр үдэшэ орой болоhон хойно дүүргээ.

ХҮН БА ХҮХЫ

(Онтохон)

Эртэ урда сагта энэ дэлхэйдэ мүндэлhэн эгээн түрүүшын хүн үбгэ наhан болоходоо үндэр тэнгэридээ хандажа, ута наhа, удаан жаргал гуйба hэн ха. Хүхэ тэнгэри хүнхинэжэ, хүнэй шэхэндэ шэбэнэн, Сүмбэр уулын оройдо мүнхын аршаан байдаг юм, тэрэ аршаан хүртэбэл, үбшэлхэгүй эдүүр, үтэлхэгүй залуу боложо үеын үедэ үнэр баян, үлзы жаргалтай ябахаш гэбэ.

Тэрэ хүн аршаанда ошохоор зорижо аян замда мордоhон аад, арга шадалынь багадажа, холын тэрэ аршаанда хүхы шубууе эльгээбэ. Хүхы шубуун хүнэй захяа дүүргэхэеэ үндэр хадануудые дабан, үргэн далайнуудые гаталан, үни удаан ниидэжэ, Сүмбэр уулада хүрэхэдэнь хүсэтэ hалхин, хүйтэн шуурган угтажа, хүлдөөхэмнай шамайе гэлдэн, хүр саhаар шэдэлбэ. Хүхы уран үгөөрөө уршагта дайсадаа мэхэлжэ, улам дээшээ дүүлин, огторгой тулама орьёл Сүмбэр уулын оройдонь гаража, эрдэниин шулуун тогоон соо мэлмэрэн байгаа мүнхын аршаанhаа амандаа балгаад, гэдэргээ бусажа ябатарнь хара hанаата хирээ хасууриин мүшэртэ хоргодоод хүлеэжэ hууhанаа урдаhаань гэнтэ гаража, «Бай, наашаа хүхы, баригдааш намда, аса наашань аршаанаа!—гээд айхабтар шангаар хаагалхадань, хара hалхин үлеэжэ, хагсуу шуурган эшхэрөө. Айhан сошоhондоо хүхы амандаа балгажа ябаhан аршаанаа тайга дээгүүр турьяжархилай. Аршаанай сэсэрдэhэндэ дайрагдаhан хара хирээ ута наhатай боложо, хасуури, жодоо, хүша, нарhан модод хагдархагүй хара ногоохоноор ургаба. Харин тиихэдэ тэрэ хүн үхибүүдни ехэнүүд болоходоо өөhэдөө аршаан асараарайт!—гээд юрөөл үгэеэ хэлэhэн юм гэлэй.

Зүлхын буряадай хэлэдэг энэ үльгэр Стёпан Дырхеев хөөрэжэ, Бато-Мунко Дышинов бэшэжэ абаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Ташкент хотодо газарай хүдэлhэнhөө боложо тохёолдоhон аюултай дашарамдуулан, хилын саанаhаа гүрэнэй, партийна ажал ябуулагшадай, ниитын организацинуудай, мүн бусад эрхэтэдэй үнэн зүрхэнhөө гашуудалаа мэдүүлhэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүргэhэн баясхалан; Мурманска областьдо Ленинэй орден үгтэжэ, Кольско хахад арал дээрэ болоhон hайндэрлэлгэ тухай; СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада бэлэдхэлтэй хабаатай материалнууд; С. Бадмаев, П. Юсупов гэгшэдэй «Кукурузаяа мартажархёо...» гэhэн шүүмжэлхы статья.

Хоёрдохи хуудаhанда: ВЛКСМ-эй XV съездhээ тоосоон.

Гурбадахи хуудаhанда: «Өөрынгөө нүхэр, коммунист тухай хөөрөөн» гэhэн гаршаг доро А. Боротниковой «Бүхы талаараа» гэhэн корреспонденци; «Буряад ороной залуу гвардиин ажалай вахта» гэhэн гаршаг доро ВЛКСМ-эй XV съездэ зорюулагдаhан материалнууд; хилын саанахи hонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Майн 19-дэ совет ороной пионернүүд өөhэдынгөө эмхиин байгуулагдаhан үдэрые тэмдэглэбэ» гэhэн гаршаг дорохи материалнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Үүлэтэйшэг байжа, Ахын, Түнхэнэй, Байгалай урда хажуугай, Зэдын, Захааминай аймагуудта түргэн зуурын бороо орохо. Һалхин хүргажа, дээрэ дурсагдаhан аймагуудта зарим газарнуудаар шуурган боложо магад. Байгалай урда талын, баруун урда, Хойто Байгалай аймагуудта 10—15, бэшэндэ 19—24 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 2—4, үдэртөө 19—21 градус дулаан байха.

Майн 23—24-нэй үдэрнүүдтэ зарим нютагуудаар бороо орохо, Хойто аймагуудта, Байгалай хойто захаар hүниндөө 0—5 градус хүйтэн, үдэртөө 7—12 градус дулаан, бэшэндэ hүниндөө 2 градус хүйтэнhөө 3 градус хүрэтэр дулаан байха, хюруу унаха. Үдэртөө 12—17 градус дулаан болохо.

Урдань редакцида хүдэлhэн, пенсионер
ЕГОРОВА
Фаина Станиславовнагай
наhа бараhан тухай «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциин коллектив мэдээсээд, наhа барагшын гэр бүлынхидтэ гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1966 оной майн 22.

Н01674. Зак. № 477.